

СРПСКИ СИОН

Год. XV

Број 3

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у уторак 15. фебруара 1905.

ЗВАНИЧНО.

Рукоположени.

По замолици Његове Светости Преузвишенога Господина Патријарха Српског *Георгија Бранковића*, благоизволело је Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Темишварски др. *Георгије Летић*, 9. фебруара у дворској карловачкој капели професора богословије архиђакона др. Јоакима Чупића рукоположити за презвитера — синђела —, а свршеног богослова Деспота Квргића за ђакона; 12. Уроша Јовановића за ђакона; 13. ђакона Уроша Јовановића за презвитера, који је одређен за администратора парохије у Габошу, а Душана Станковића за ђакона; 14. ђакона Душана Станковића за презвитера, који је одређен за администратора парохије у Канаку у теми-

шварској епархији, а монаха манастира Раковца Митрофана Видаковића за јерођакона; 15. ђакока Деспота Квргића за презвитера, који је одређен за личног капелана пароху Спиридон у Мауковићу у Белегишу,
Сви богослови IV. године произведени су 12. за чтеце.

Одликовани.

Његово Високопреосвештенство, Господин епископ пакрачки *Мирон* благоизволио је ријешењем својим од 1. (14.) фебруара 1905. број 14/през. благословити новоизабраном и потврђеном пароху и окр. протопрезвитеру пакрачком, јереју Сави Стојаковићу, да се одсада може црвеним појасом опасивати.

ПОЗИВ

на упис за чланове прилагаче епархијскога фонда темишварскога, ради помагања српских вероисповедних школа.

Епархијски фонд епархије темишварске по својим правилима (од 16./28. априла 1898.) узео је на себе две главне дужности, а то су: да *сноси повећане управне трошкове епархијских власти*, и да *пружа потпору сиромашним школама*.

Тај часни задатак вршио је до данас тај фонд према снази својој, дајући сваке

године 5—6000 К на управне трошкове и 2—3000 К на српске вероисповедне школе у овој епархији.

Допуњујући за управне трошкове из народно-црквених фондова одређену своту, омогућио је тај фонд савршенију епархијску управу, која је главни живац нашега народно-црквенога живота у овим крајевима. А као најближа и најбржа помоћ за школе стасао је он од пропасти многе школе наше, и хиљаде је српчиња за своју Цркву и народ очувао.

Данас је тај фонд *оптерећен* све већим управним трошковима епархијских власти, који се не могу смањити, а да се не доведе у опасност Црква и народ наш у овим крајевима.

Услед тога тај фонд са досадањом снагом својом за кратко време *не ће моћи школе помагати*, ако се ма са које стране не појача.

Али данас баш на том пољу чека епархијски фонд наш огроман задатак. Међу свима епархијама нашим у овој епархији има највише српских вероисповедних народних школа, преко 200 на броју, које, ма од уста својих откидали, па на њих жртвовали, морамо не само очувати, него и умножавати, јер спасти или изгубити школе у данашњим приликама у овој епархији значи бити или не бити, живети или пропасти. Од свих тих расадника наших, највећма су нам угрожене баш оне школе, које на мртвим стражама леже, и које са немаштине, без помоћи, не могу постојати. Пошто су пак фондови, клирикални и свето-савски још слаби, да свима сиромашним школама у овој Митрополији помогну, то је очевидно да ће свака епархија бити у том послу и на своје епархијске фондове упућена.

Потписана управа сматра за своју дужност, да на догледу опасности, које грозе нашим школама, обавести о том своју браћу, а у првом реду синове своје епархије.

Школе су својина не само појединих опћина, него и све Цркве и свега народа у њој, а свака изгубљена школа јесте једна изгубљена битка и један пораз за сву цркву и народ. Како свако време има своје нарочите потребе, то се за данашње прилике наше може рећи да све наше потребе узмичу по важности испред потребе обезбедити школе.

Зато тражимо данас са правом жртве за школу, а то значи не само од изобиља свога да дајемо, него да се одричемо себе, умањујемо своје уображене потребе, и на школе сви да жртвујемо.

Потписана управа тражи то са уверењем да ће успети, јер своју браћу у невољи добро познаје. На земаљском шару нема народа, који би у жртвама издашнији био од нашега. Од блага земаљскога до крви из срца врела, од последње паре до русе главе Србин је за светиње своје обилато жртвовао. Па може ли се и помислити, да би потомци оних предака, који су за своје светиње и аманете у смрт скакали, затворили срце своје данас, када су те светиње тако угрожене! Зар ће се моћи тај народ оглушити вапаја српске омладине: „Дижите школе, деца Вас моле! Јер има л' већег срама и стида, нег' своје чеду не дати вида? Ако би и једна само српска вероисповедна школа са нашега немара процала, и ако би се и једно српче са наше кривње отуђило од светога Саве, зар бисмо могли имати мирнога сна?

Не дати новаца данас на школу, значи изложити пропасти своју цркву и народ. Хајте дакле амо Драга Браћо, ко је Србин и српскога рода и од српске крви и колена! Мртве страже довикују нам очајно: Помозте браћо! Не стигосте ли на време, изгубосмо!

Време је тако озбиљно, да у том светом послу „ко није с нама, тај је против нас, и који не сабира с нама, тај расипа!“ (Мат. XII. 30.).

Срби Браћо! На основу одлуке епархијске скупуштине темишварске од 4. (17.) новембра 1904. бр. Е. С. 18.18. из 1904., донесене ради извршења §. 6. правила епархијскога фонда од 1898., отварамо упис чланова прилагача на епархијски фонд наш, и дајемо прилике да сваки узиде своју опеку у зграду народне школе, и да тако и себи и својима задужбину подигне.

Чланова Прилагача за епархијски фонд темишварски има три врсте: 1.) Добротвора, са прилогом једаред за свагда од најмање 500 К (у највише 5 годишњих obroка). 2.) Оснивача, са прилогом једаред за свагда од најмање 100 К (у највише 5 годишњих obroка). 3.) Помагача, са годишњим прилогом од 4 К.

Добротворима или оснивачима треба да постану сви они родољубиви Срби, којима је Бог дао земаљскога блага. Осим тога у ред тих прилагача треба да ступе: 1.) све имућније срп. цркв. опћине, 2.) сви срп. новчани заводи и сви новчани заводи где Срби имају акција или удела, 3.) добротворне женске задруге, 4.) певачка друштва и читаонице и 5.) друге српске корпорације. Потпомагачи од 4 К пак треба тисуће Срба да постану.

Досада се већ многи једнодушно изјаснили да ће својски ову ствар помоћи. Осим тога манастири и имућније црквене опћине треба и досадашњи годишњи принос свој да повећају, т. ј. да о том решење донесу и потраже дозволу за то од надлежне власти.

Пошто је сврха ових прилога света, то се не сме презрети ни најмањи дарак „јер је крајцарица мали дарак, ал' велика задужбина.“

Обраћамо зато пажњу народа да сваку ванредну свечану прилику употреби, да српску школу помогне, те да скупља мимо сталних прилога и мање пригодне прилоге. А такве су прилике: 1.) свечарства, 2.) црквене и манастирске славе, 3.) сватови, 4.) Видовдан, 5.) мајалеси, 6.) беседе, децје и друге забаве и томболе, 7.) завети, 8.) смртни случајеви (место венаца).

Нарочито нека се настоји, да се код грађења тестамената и заклада, што се често без плана руководи, на првом месту ова потреба у виду има.

Код нас се и онако издаје дневно на разне ствари, мање или више потребне, чак и шкодљиве.

Ради пригодна скупљања могу се поставити ковчежићи са напоменом „прилози на српске школе“ по свима јавним местима: по читаоницама, школама, парохијским звањима, црквама, гостионицама и т. д.

Имена прилагача износиће се на јавност, да се зна ко и како љуби своју школу, и да се на њега остали угледају, јер примери вуку и носе. Ради тога већ сада се умолавају власништва наших листова, да нам у томе бесплатно помогну. Осим тога по могућности крајем сваке године штампаће се и свима општинама разаслати списак свих приложника, који ће се имати сваке године, после претходне објаве у цркви, на јавно место истаћи, ради увида прилагачима. Имена добротвора, оснивача и десетогодишњих помагача увекће се у нарочите диптихе саборне цркве темишварске, да се и св. црква моли Свевишњем за њихово здравље и спасење, за умрле пак чланове приредиће се у тој истој цркви још и годишњи свечани парастос за упокој тих родољуба, који у епархијску читуљу буду уписани.

Исто тако даваће се сваке године народу у јавности рачуна о приходу и расходу Епархијског фонда.

Осим тога Добротвори и Оснивачи, када уплате сав улог, добиће од потписане управе нарочите дипломе, у којима ће се њихова задужбина потврдити вечне успомене ради, а поред тога добијаће бесплатне књиге, које се накладом епархијскога фонда буду издавале.

Добро ће бити имена оснивача и добротвора истисати, те их у школи као имена пријатеља српске школе истаћи, а о св. Сави, после школске свечаности јавно пред народом прочитати.

Новац ће у овој епархији укупљати по општинама нарочити повереници, које ће црквени одбор, а по потреби и епархијска власт изабрати, и имена којих ће се у цркви обзнанити. Осим тога прилагачи могу своје прилоге и непосредно на потписану управу слати поштанском упутницом или на нарочитој упутници (поштанске штедионице) која ће се сваком, који то одавде затражи, послати. Повереници ће пак новац само на овај последњи начин овамо слати. Као признаница служиће прилагачу потврда са такве упутнице, која ће му се од повереника имати доставити.

Они, који се нарочито истакну у овом послу, стећи ће велике заслуге и на небу и под небом за ову епархију, те ће сва надлештва ове епархије то бележити, и заслужне сваком приликом наградити.

Умолавају се сви упливнији чланови нашега народа да ову ствар својски пригрле и за њу ватрено ревнују, свештенство пак да то сваке године у одређено време са алмона чини.

Још једном довикујемо: На ноге Срби Браћо. У помоћ српској, вероисповедној школи! Вршимо ову најсветију дужност своју! Помозимо се сами, па ће нам и Бог помоћи!

На основу закључка пленарне седнице епархијскога административнога одбора држане у Темишвару дана 27. јануара (9. фебруара) 1905. бр. А. 97./6. из 1905., — донесенога — ради извршења одлуке епарх. скупштине темишварске од 4. (17.) новембра 1904 бр. Е. С. 18./18. из 1904.

Епархијска Управа Темишварска.

НЕЗВАНИЧНО.

Монашко училиште у Ман. Хопову
од 1815.—1819.

(Допуна и исправак)

Д. Р.

Како смо дошли до нове грађе за горње училиште, то смо у стању тврђење своје

у 1. бр. о горњој школи нешто допунити, а нешто исправити.

Из нове грађе, што ћемо је овде навести, види се, да је горње училиште на иницијативу митрополита Стратимировића установљено; сазнаје се „раздјеление часова“, „представление учебних предметов“; да је предавање започето 22. Марта 1815.,

и да ја уз Иринеја Радића доцније био забрат за учитеља и јерођакон крушедолски Мојсије Поповић а за тим јрм. Александар Мединац — и ко су били ученици у горњом училишту, и да је оно постојало и 1820.

I.

Ваше Високопревосходителство,
Милостивјејши Господине!

Изволите В. В. по природному Вам о благостојанији и успјесјех цркве и клира своје старанију милостиво наложити нам, да сошедшесја о начиње и средствих служашких ко лучшему усовершенствованију јуних јеромонахов во фрушкогорских манастирех живущих, разумим и совјешчаемсја; самија же начатки того по мудрому нам даному отеческому наставленију, и совјету положим и установим.

В след сего ми приликоју торжествованија памјати свјатаго великомученика и Угодника Божија Теодора Тирона в М. Опово пришедше, идјеже и Игуменом велико-Реметскому, Бешеновачкому, Јазачкому и Беочинскому бити случисја, дне 8. текушчаго мјесјаца и љета сосједохом, и по представлении благоутробнаго намјеренија Вашего Високопревосходителства, ползи ме и всјаческија потреби таковаго заведенија, в немже би нињешни млади Јеромонаси и Дијакони наши, јакоже и будушчаја сдрасл Чини Монашескаго воспитиваема в нуждном Јеромонаху учении бити могла, совјешчахомсја таковое заведение в М. Оповје положити, идјеже и сходнаја к тому пособија имјејутсја, и сам долуподписани обитељи тја Настоятељ охоту и готовост своју откри ко уступленију нуждних на тујуже потребу клетей. Ини предмета сего касајушчисја нуждни вопрос, сирјеч прибавление јединаго между тјем Лица Монашескаго Чина, јеже би во начинании сем поне во нуждњејших собратисја имушчија Јеромонахи и Дијакони настављало, такожде в том рјешихом, что јединодушно согласихомсја ради сего абие позвати во М. Опово Јеромонаха Јазачкаго Иринеја Радича, и јего јако довољнују способност к тому долгољетним својим в Карловце из милости и благодјетельства Вашего Високопревосходител-

ства во слишании Гимназијалних и клерикалних Наук бавлением себје снискавања, во присутствии всјех нас умолити, да Званија учитељскаго во намјерјајемом Заведенији нашем, јемлетсја, отложивше до пришествия јего всја прочаја, ово по потребје, ово же по благонахожденију нашему сотворитисја имушчаја урежденија.

По виегда же от пришедшаго на позивание наше оца Иринеја с великим утјешением и радостију услышали бјехом, јако он без всјакаго прекословија общепользному намјеренију сему себе благодушно и охотно жертвует, то ми не коснивье долго согласихомсја абие кждо јединаго от својега братства ов убо Дијакона, ов же младшаго Јеромонаха дне 17. Марта в М. Опово со собою привести, и за содержание их оснадејат fl. мјесјачних всјаки томже Манастирју прилагати, откуда како препитание и прание им, тако и мзда учитељу от којегожде сирјеч једина fl. на мјесјац дајатисја имат.

Предмети учебнија нужињејшија токмо и ихже једин между тјем учитељ преподајати возможег опредјелихом. Којих и јакоже раздјеление их по времени от свјашченослуженија и благоговјенија церковнаго свободоному, изволите Ваше Високопревосходителство из приложенога Назначенија милостивјејше увидјети.

Имже сие скончаним и опредјеленим бившим, собрахомсја паки дне 17. текушчаго Мјесјаца в М. Оповје приведше со собою своја Јеродијакони, пришедшим к тому Архимандриту Фенечкому и Игумену Вердничкому, иже такожде во заведение сие, перви Јеродијакона својега, други же јединаго от младших својих Јеромонахов приведоша. И тако во самом начинании 8 их во наставление опредјеленому учитељу предани биша; и убо: Јеродијакон крушедолски Јосиф, Гергетешки Јероним, Оповски Јеромонах Ликоген и Јеродијакон Софроний, Јеромонах Верднички Јефрем, Јазачки Јеродијакон Павел, Бешеновачки Јосиф и Фенечки Леонтиј; кромјесих находјатсја јешче и ина 3 јуноша в Манастирје Оповје чину Монашескому приуготовљајушчисјасја, иже такожде во наставлении пребудут.

Сим во присуствию Настојателеј их сходним и трогателним словом чрез Архимандрита Гергетешкаго изреченим, представлена бист полза и намјерение Заведенија сего, по отеческому промотренију Вашего Високопревосходительства устројајемаго и по призиванију помошци свише во церкви совершеном, Заведение сие под именем „Училишча Монашескаго“ от тогжде дне течение своје восприја.

Ми убо Заведение сие и лучшеје того будушчеје устројение милостем и отеческому покровительству Вашего Високопревосходительства подвергајушче, со синовним страхопочитанием јесми

Вашего Високопревосходительства
в М. Оповје, 18. Марта, 1815.

всенижајши

Павел Хаџић Архимандрит Гергетешки.

Антониј Гр. Бранковић
Архимандрит Оповски.

Димитриј Крестич Архимандрит Крушедолски.

II.

Арх. Гергетешкому Павлу Хаџићу в Карловцјех 8. Августа 1815.

Зане чрез Арх. Оповскаго Антонија Графа Бранковића, извјестилисја јесми, јако чесност ваша с Арх. Крушедолским Димитрием Крестићем и тјемже Оповским при испитје учашихсја в монашеском училишчи Оповском вчера бивше, оними илодами ученија доволни јесте, ихже помјанути нарочноже јеромонах Александер Прибиноглавски и Теофан Оповски; јеродијакон Павел Јазачки и Јосиф Крушедолски под руководством учителя своего јеромонаха Иринеа Радића сотвориша, котори сего љета школскаго в Граматицје јазика Славенскаго до глагола, в Догматицје до члена пјатаго пријде, в Географии кромје пјати частеј свјета с морјами их вообщче, Унгарију во особ, в Числителној же науцје четири види наречених соверши: того ради чесности вашеј налагаем, да в мон. Опово с реченим Арх. Крушедолским ишедше именем Нашим, јакоже ученики, тако и учителя за сотво-

рени успјех в самом начаѣ сего заведенија нашего похвалите, и ко далшему труду и подвигу в науках всјем ободрите, увјерајушче их, јако Ми ашче они ожиданију Нашему непрерывно удовлетворјат, на таковија отличное призрјение, возимјеем, а они чест и славу у рода своего себејне снискати будут.

Сеју приликоју учителу Иринеју објавите, јако он в награждение положенаго, а побуждение полагаѣсја имущаго труда во игумена заведенија того производитсја, иже по совершении Аритметики Историју церковнују по автору Берти нарицаемому со всегдашними Папства касајушчимсја изјатијаи преподавати имат.

Далше игумену монастырја Опова Данилу (Јовановићу) за усердие учащимсја указаное, наше благоволение открите, увјеривше јего, јако и в пред, јестли он сему заведенију всјачески усердствовать будет, Нашего благоволения Архимандрита удостоитсја;* а и вам самим препоручаем, частим посјещением сие монашеское училишче ободрјати.

В прочем исполнении сего налога извјестија чајушче јесми — — —

Стефан от Стратомировић.

III.

Ваше Високопревосходительство,
Милостивјејши Господине!

Хотја приликоју держанија испита в Монашеском нашем училишчи, како учащчусја јуност, за трудољубие и указани успјех их, собственим побуждением похвалих, тако и учителу тјехже за податија труди јего, с тим додатком торжественно благодарих, јако они во обшче, сирјеч ученици и учитель, јест ли и впрд ожиданију Вашего Високопревосходительства удовлетворјати не престанут, особному и отличному благоволеніју и призрјенију Вашего Високопревосходительства надјејатисја возмогут, ничим менше, појелику Вашему Високопревосходительству благоизволилосја, мње милостивјејше повеѣети, да и паки в М. Хопово с Г. Архимандритом крушедол-

* Игуман Данило буде премештен 1817. у Привичу главу за игумана самосталног, дочим је у Опову био уз арх. Бранковића. Уред.

ским изити, и јакоже ученики тако и учитеља, за сотворени успјех именем Вашег Високопревосходителства похвалити. Учитељу же Иринеју јако во Игумена Заведенија Монашескаго милостивјејше производити сја, и Игумену Оповскому благоволение Вашег Високопревосходителства, за усердие учишчисја указаное објавити имам; то во повиновение сего високаго налога, не пропустих вчера повељенаја ми во исполнение привести. Јединому токмо Игумену Хоповскому, јако от дома отсутствовавшему (бјаше бо на Међешу) не могло реченое благоволение непосредственно открыти, но тое средством надлежашчаго братства сотворити не пропустих.

Прочее вручаја себе високим милостем, во глубочайшем страхопочитании изумирају Вашег Високопревосходителства Милостивјејшаго Господина, В М. Гергетезје, 10. Авг. 1815. всенижајши Павел Хаџић с. р. Архимандрит.

IV.

Представление

Учебних предметов в Монашеском С. С. Фрушкогорских Монастиреј Училишчи от 22. Марта до 5. Августа 1815. преподаваених и убо:

I. Из Богословии вјероучителнија.

1. Вступление во Богословију.
2. О свјашченом Писании знати нуждњејшаја.
3. О преданијах, и коликогуба она сут.
4. О Соборје и преимуществје их.
5. О Симвоље Православнија вјери и
6. От I. члена вјери до V. закључителње.

II. Из Славенскија Граматики.

С начала до конца четвертија склоњаемија части рјечи: сијест: *Имја*, речение *Прилагателное*, *Мјестоиминие* и *Числителное*.

III. Из Аритметики:

- а.) Четири первија види не наречених числ; таже:
- б.) Четири види наречених числ.

IV. Из Земљописанија:

- а.) вејех 5 частеј свјета с морјама их во общче.
- б.) О Европје во общче.
- в.) О Асии во общче.
- г.) О Унгарии во особ

VI.

Раздјеление часов, по којим учебни предмети во Монашеском С.С. Фрушкогорских Монастиреј училишчи во Монастире Оповје сушчем, лета 1815. преподаватисја имут; и убо:

Часи	Пред полуднем от 1/2 до 1/2 10.	По полудни од 2 до 4.
Понед.	Наука Благочестија	Славенскаја Граматика
Вторн.	Наука Благочестија	Славенскаја Граматика и Числение
Среда	Члене и Толкование ц. книг и Географија	—
Четврт.	Наука Благочестија	Славенскаја Граматика и Числение
Пјат.	Наука Благочестија	Славенскаја Граматика.
Субота	Географија и упраждение во Стиље	—

V.

Имена

Учеников отвјетствовати имущих.

ПРИМЪЛЧАНИЕ: 1.) Каждаго недѣльнаго и праздничнаго дне от 1/2 до 9 часов чтеніе с. Писанија и приуготовленіе к свјашченослуженію с толкованіем божественнаго Литургија.
2.) По веја же дни во вечер от 6 до 7 часов, ученици пјенію обучајутеја.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

1. Александер Мединац Јером.
Привине Главе — 1. 1. 1. 1.
2. Павел Георгијевић, Јерод
Јазачки — — — — 1. 1. 1. 1.
3. Јосиф Милићевић, Јерод.
Крушед. — — — 1. 1. 1. 1.
4. Софрониј Дамјановић Јерод.
Оповачки — — — 1. 1. 1. 1.
5. Теофан Мијушковић, Јером.
Оповачки — — — 1. 1. 1. 1.
6. Јефрем Вуковић, Јером.
Верднички — — 1. 1. 1. 1.

1. Значи Средствено
1. „ за I. класу
1. „ Превосходно

VII.

Ваше Високопревосходителство;
Господине Милостивјејши!

В соборје нашем по високому налогу Вашего Високопревосходителства и во сојузје держанија 7. и посљедујушчих днеј Мјесјаца Декемврија скороминувшаго 1815. љета во Монастирје Беочиње депутациј, в Монастирје Крушедоље под 2. и сљедујушчими денми Мјесјаца Јануарија текушчаго љета торжественаном, сљедујушчаја дјелана, учреждена и установлена сунт:

В посљедование високаго налога Вашего Високопревосходителства во призрении учрежденија и содержанија ново заведеннаго училишча Монашескаго, по довољном совјешчании и договорје опредјелено бист:

Перво: Новозаведеное Монашеское причетное училище, јако общеполезное сматрати и содержать.

Второ: Бремја содержанија того всјем Монастирем Богоспасајемија Сремскија Епархии носити.

Трето: Монастир Опово за клирическое Училище за сие 1816. токмо љето опредјелити; и да в тое за сеј крат Монастири Крушедол, Вердник, Јазак, Бешеново и Пр. Глава клирики своја ради совершенија школскаго теченија послати вјелајут.

Четверто: За учителя тјех споразумјением и с дозволением Архимандрита Крушедолскаго Монаха Мојсеја Поповића опредјелити и плату јему у 150 фл. состојаш-

чујусја установити тако, да вси Монастири бремја тое равновјесно сносити имјејут.

Пјато: Јакоже за содержание пјатих вишеречених клириков, сие и за јединаго учителя их вси Монастири кромје Опова по 30 фл. за каждаго, сего 1816. љета токмо жеже мјесјачно платјати да долженствујут.

Јеже из должности извјестуја и себе отеческој високој милости вручаја со всјаким високопочитанием изумирају

Вашего Високопревосходителства,
В М. Раковце, 25. Јануарија 1816.

нижајши

Прокопиј Болић с. р.
Архимандрит.

VIII.

Чествјејши Архимандрити и Преподобнјејши Игумени!

Јешче под 2. Јануарија т. г. во соборје вашем в М. Крушедоље по налогу нашему держаном, установлено бист, ново заведеное монашеское училище, јако общеполезно содержати, бремја содержанија того всјем Монастирем Богоспасајемија Епархии Сремскија носити, и М. Опово за клирикалноје монашеское училище и сего 1816. года опредјелити, куду за сеј крат Монастири: Крушедол, Вердник Јазак, Бешеново и Приб. Глави клирики своја ради совершенија теченија школскаго послати имут. В томже соборје за Учителя тјех с поразумјением и дозволением Архимандрита Крушедолскаго, Монах Крушедолски Мојсеј Поповић, нишешни Дијакон* от вас учредисја, и плата јему 150 фл. измјерисја тако, да вси Монастири бремја тое равномјерно сносити обвјазани будут.

Далше јакоже за содержание пјати речених клириков тако и за јединаго Учителя их, вси Монастири, кромје Опова, по 30 фл. за каждаго сего 1816. љета токмо жеже мјесјачно по закљученију в том же Соборје, полагаати должност на сја пријаша.

Котораја от Нашеја страни потверждајущче и во памјат Честнозем и Препод-

* Мојсеје је рођен у Пакрацу и знао је добро латински, немачки, мађарски и францески.

1818. в. ђ се налазио као професор у богословском заводу у Буковини у Черновици, а 1826. спомиње се као арх. и игуман ман. Јаска.

По његовом је одласку дошао Александар Мединац, бивши ђак оповске школе
Уред.

добијам вашим није набљуденија ради приводјашче, налагаем, да Монастири имјешчија клирики, тија же во Монашеское училишче, во Оповје, по грјадущем празднице начатисја имушчее отиравити, а и плати принадајущија своим временем всегда точно отдавати не пропустјат. Прочеје јесми

Честностем и Преподобијам вашим,
В Карловцје, 27. Марта 1816.

благодотвјејши
Стефан Стратимировић с. р.

IX.

15. је фебруара 1817. упутио митр. Стратимировић на фрушкогорске настојатеље следећи позив:

„В съед депутационалнаго в мон. Раковцје 8. и посъед. Јануарија с. л. сотворенаго закљученија честностем и преподобијам вашим налагаетсја, за содержание учеников и учителя монашескаго училища Оповскаго дне 1. Марта л. т. начатисја имушчаго, нужднаја в натурје и новцје, да неби оскудјение каковое причинитисја могло, всегда благовремено в мон. Опово послати, и убо кажди манастир с изјатием Опова в готовом новцје 90 фор. а в натурје 75 ок пшеници, тому же манастирју Опову, за времја теченија школскаго сего лета, положить должен јест.

Ученици в помјанутое училишче на предреченое времја послани бити имут съедујущи:

Из мон. Беочина јеродиакон Стефан, из мон. Бешенова јеродиакон Јосиф, из Шишатовца једин јеродиакон и млади јеромонах, из Ковежина монах, их же учитель будет јеродиакон крушедолски Мојсеј. Жеже исполненија ради вједомо творјашче пребиваем — — —

X.

27. Априла 1818. упутио је арх. Оповски Антониј гроф Бранковић на фрушкогорске настојатеље следећи позив:

„За истекајущее в концем сего Мјесеца училишчное течение, пречестности и преподобија ваша уреченаја на содержание того училища новце досеље послати

ми, пренебрегосте, того ради напоминаја вам, да сих днеј, не отлагајущее далше, послати ми изволите, иначе принужден буду Јего Високопревосходителству досажденија творити.

XI.

18. је фебруара 1819. из манастира Раковца упутио арх. гретешки Антониј гроф Бранковић на фрушкогорске настојатеље следећи допис:

„Јего Високопревосходителство наш милостивјејши Г. Арх. и Митрополит повелати ми милостивјејше благоволиша да училишче монашеское дне 1. Марта т. л. в манастирје Оповје зачнетсја.

Изволите пречестност и преподобија ваша опредјеленаја в собрании нашем в мон. Бешеновје 21. Окт. 1818. держаном, ученики: јакоже Генадија Ковачевића крушедолскаго, Софронија Стојшића гретешкаго, Виктора јазачкаго, Амвросија Михайловића беочинскаго, јеродјакона и Рафаила монаха кувешдинскаго, на речени срок даетсја имушчаго теченија училишчнаго не ослабно в мон. Опово оправити, со всеми потребитими снабдјевше их, вкупјеже и учениих и ради препитанија их, от каждаго манастирја 90 фор. в новцјех половину убо абие, с начала другаго же част с концем мјесеца Августа, т. ј. јако закљученија теченија или по возможности и прежде положить в пшеницјеже објешчаних 75 ока киждо с начала теченија дати неотреклисја. —“

XII.

1. је маја 1819. издао Георгије Хранислав конзисторијални бележник на фрушкогорске настојатеље следећи допис:

„Зане должнија новци за содержание учеников монашеском училишчи оповском досеље јешче подожили њесте, а мон. Опово њест в состојании помјанутија ученики своим иждивением должае нуждними провидјети; того ради именем Јего високопревосходителства Г. Арх. и Митрополита опомињајутсја пречестности и преподобија ваша, реченому манастирју вопросу подлежащија должнија новци абие положить. —“

XIII.

27. је Октобра 1819. из Гргетега упутио арх. Бранковић фрушкогорским настојатељима следећи допис:

„Зане монашеское училишче в мон. Оповје, дне 3. Ноемврија с. љ. зачатисја имјеет, то не пропустите ученики бившија в прошлом течениу ко продолженију ученија благовремено в мон. Опово отслати.

И понеже ради содержанија тјехже за сеј училишчни год опредјелено јест, да киждо манастир 45 ф. в новцјех и 75 око жита мон. Опову дати имат, изволите половину новцев сирјеч 22 фор. 30 кр. абие с начала теченија, другујуже в начаље Априла мјесјаца томуже манастиру положити“.

XIV.

1820. Априла 6. упутио је митр. Стратимировић игуману Радићу следеће писмо:

Преподобњејши Игумен!

Јеродјакон јазачки Виктор, о немже под 3. Апр. т. љ. извјестие поднесосте, јако невједомо куду побјегл јест, сјемо дне 5. Апр. љ. т. лично представ изложи, јако он в Шид и Н. Сад путешествовал ради предмета, јакоже казует, вам уже от него сообшченаго, но сердечно раскајавсеја ниње паки во своја си возвратитисја желает, и да о сем путешествии и вас извјестил јест преже, нежели сјемо пријде. Зато и дивно нам јест что ви никаковаго о том извјестија сјемо не посласте, но јего сама без всјакаго писменаго сировожденија сјемо прити пустисте.

Препопобију вашему налагаетсја, да ради покајанија и исправленија, сего јеродјакона, поелику он преже њекогго времени постриг свој, а ниње даже и саму вјеру своју, хотја, јакоже излагает, по самој слепотје свој, јеже њеких мнимих удручених избјешчи, изневјерити намјерил бје, енитимиеју обложите, јему сирјеч при транезје, в церкви и школ: посљеднее место, и трижди в каквој седмице пост опредјелите, увјещавше јего, да истиним токмо и долговременим покајанием паки в первое о нем мьение у своего Надлежательства и својеа церкви пријти может.

А јеромонаху Александру*, Учитељу тамошњего училишча монашескаго, скажите, да јему в заслужение о церкви вмјенитисја, и он у Нас благоволение получитьи будет, ашче он в научение јему вручених монахов мисли и вољу тако расположити будет, да они и чин свој монашески и церков своју и благочиние јеја љубјат, и да из њих и Учители школски в Благочестию нашем своим временем изити могут; которое при наставлении их всегда пред очеси да имјеет, и того ради душеполезными книгами, јакоже јест н. пр. Јефрем Сирин, их непрестано да занимает.

Прочее јесми — —

В Карловцје 6. Апр. 1820.

вам благожелателњејши

Стефан Стратимировић с. р.

Игумену оповском Иринеју Радићу.

XV.

Ради сазнања тадашњих прилика, навешћемо овде и ова два писма арх. шишатовачког Лукијана Мушицког, писата Иринеју Радићу игуману Оповском, услед искања прилога за монашку школу.

Преподобњејши Г. Игумен!

По стојашчему урежденију послају на содержачие училишча монашескаго пшелицу, и убо с лихвоју. Тоже мало поздјее сотворју и с опредјеленоју сумоју новцев. В сеј час не могу.

Вержено јест на плешча моја и чужее бремја. В мјесто мон. В. Ремети, от негоже исплатјение долга, јеромонахом Мелетием давно уже в прежном битии јеговом тамо. сотворенаго, взиискашесја, ниње манастир, јемуже предстоју, платити имат 70 фор. Да будет и сие! О исплатје сих увјерају вас. Мало токмо претерпитесја, и исплатитисја вам все. Non omnium dierum teorum sol occidit. Ашче би обаче ви ждати не могли, и хотјели би неотложное исплатјение должнаго, јавите ми. Посмотрју, како вам удовлетворити. На всјаки случај постарајусја о скоршем удовлетворении.

Прочее — — —

В мон. Шишатовцје 11. Маја 1819.

* Александер Мединац, био је 1826. намесник у Прибиној Глави, а пре тога је као што рекосмо био ђак хоп. мов. школе.

Преподобјејши Г. Игумен!

Паче моего ојиданија и днешни дењ обрјете мја в невозможности опредјеленија на содержавие училишча монашескаго рати положити. В двух мало прошедших, по крајшеј вуждје да би избјегнути монастирју нашему присуждениа в седрии ексекуции, јако съедствија из процеса с Коларовићем, ово за держание Господскија столици, ово за рекурс к самому Трону издадох болше 150 фор. Тако избисја ми из руку новац, за вас преправлен бивши. Ничим менше за кои ден поне половину посљу вам.

Вашего Преподобија

В мон. Шишатовце 31. Августа 1819.

* * *

И ако је још 1826. први уредник „Летописа“ Ђорђе Магарашевић, ког су „згољни Хрвати“ прекрестили у Јураја Ословића, у 4. књизи у примедби на стр. 22. рекао: „Какви би драгоцени били за нашу Летопис прилози они, кои би описали заведение Педагогическое — — — и за монашески чин у Монастиру Хопову под Г. Г. Иринеем, игуменом сада хоповским; Мојсеом Поповићем, Арх. сада Јазачким и Александром Мединцем, намјестником Привиноглавским —;“ поред свег тога, што је у то време жив био и Иринеј Радић и Мојсије Поповић и Александер Мединац, учитељи монашке школе у Опову: нико се нађе, да напише коју више о њојзи.

Нама је у део пала та част, да ми напред наведено о њојзи наведемо. те сад бар знамо, ако не баш све што би требало знати, а оно ипак доста.

Грађу напред наведену нашли смо нешто у архидијезалној архиви, нешто у записницима ман. В. Ремете, а нешто нам је доставио и преч. г. др. Августин Бошњакковић, протосићео и управитељ ман. Опова, на чему нека прими и овде нашу захвалност.

Ако ко још шта више зна о поменутој монашкој школи, веома ћемо му бити захвални, ако нас о томе извести.

Интерконфесионални одношаји

у земаљском сабору у Загребу.

Д. Р.

Приликом прорачунске дебате у загребачком земаљском сабору, у седници од 8. (21.) јануара ове године, народни је посланик изборног котара сремско карловачког г. др. *Лазар Секулић*, патријарашко-народни секретар у свом говору, рекао у погледу верских одношаја у Хрватској и Славонији следеће:

Обиљеживши тако своје становиште у најкраћим потезима, одмах изјављујем, да у неким нашим одношајима, који се тичу богоштовног одела, налазимо такав ред, који ћу ја назвати таково неуређено стање, за чије одржање по својој савести не бих могао и не бих смео вотирати тражени предрачун.

Мислим овде, високи саборе, на *интерконфесионалне одношаје код нас. Ти интерконфесионални одношаји су данас код нас такови, да данас не зна ни законодавац ни извршилац закона, а ни ми сви скупа, што је у том погледу закон, што није, што је правилно, што није, и ми сви скупа осећамо, да у том има неправде.*

Мислим, да нисам претерао, што сам рекао. За доказ оправданости своје тврдње рећи ћу само један факат, који се не тиче каквога отписа какове давно нестале канцеларије, нити каква интимата из каква мрачна кута или патента сумњиве вредности, већ се тиче познатог *конкордата*, који у интерконфесионалне односе наше домовине јако запљускује, а *за који се не зна, да ли важи или не важи.*

Са банске столице је изјављено, да не важи, с друге стране се доказује, да у неколико важи, а с универзитетске катедре се проглашује, да потпуно важи.

Није ми намера, да се упуштам у полемику с тим разногласним еунуцијама и тврдњама, хтео сам само констатирати, да код нас у једном делу поља богоштовног влада такав правни ред, да нисмо сигурни ни код тако крупног закона, као што је конкордат, о његовој ваљаности. А што је онда са ситним инти-

матима, отписима и патентима, које је давно покрила прашина архивска, али који се при интерконфесионалним сукобима извлаче, чисте и светљају и представљају нам се као пуноважни закони!... И неће бити никакво чудо, ако се код такве несрећености неко досети, да су некада на територији ових краљевина важили закони, по којима овде није смело бити друге вере ни цркве, него само римокатоличке, па ако на основу тих закона затражи, да се они, који нису римокатолици, ако ништа друго, бар експатрирају!

До тога, надајмо се, не ћемо доћи, али такво стање баца велику сенку на сваки правни ред и не само, да је такво стање грдна неправедност, која љуто тишти не појединца, десетине и стотине људи, него стотине хиљада синова ове домовине и то их не тишти од јуче, лане и десетак година, него стотине година.

Није мени до тога и управо је од мене далеко и помисао, да позлеђујем старе ране, које су оставиле велики траг у души српског православног народа, не ћу спомињати ни Жумберак, ни карловачки ни вараждински генералат — то је било и битисало и не дао Бог, да се то поврати! Али ја, вис. саборе, морам отворено изјавити, да је *православним Србима у домовини нашој већ управо дотужало и да им је такав правни ред у интерконфесионалним односима постао коначно несношљив.*

Ја се, високи саборе, надам, да нисам казао ништа ново. Ја сам само на овом месту казао, што је у целој нашој домовини давно познато, а из вапаја, које православни Срби одавна подижу и које вапаје су многи синови братског нам народа хрватскога правилно схватили и потпуно разумели.

При таквом стању ствари не бих могао ни као православни Србин, ни као свестан заступник, нит грађанин одобрити средства, која би такво стање не само одржавала него и учвршћивала, не бих смео вотирати кредита, који се тражи за богоштовље. Али ми се може рећи:

а зашто си до сада вотирао прорачун, кад је такво стање постојало? Ја осећам тежину таковога приговора; али мој досадањи поступак у том имао је довољно оправдања у тој нади, да ће се овом и оваком стању крај учинити. Ова моја нада и свих оних, који су са мном једног мишљења, није била неоснована и без ослонаца. Она је имала основа у уверавању позваних на то фактора: да се о том мисли, да се има та ствар на уму, што више, да се расправља. Та смо уверавања лојално примали и питали смо се надом: да ће се искупити задана реч и с тога смо могли и морали с поверењем у људе, који су своју реч задали, чекати и чекајући изјавити поверење оним, чим смо могли, наиме вотирањем траженог трошка за одео за богоштовље.

До данас се није то стање поправило. А зашто? Далеко је од мене и помисао, да су нас хтели ти људи оманути. Њихова морална озбиљност, њихова часност је у мојим очима толика, да ми је мучно и говорити о том, да у то не сумњам. Него друго је, вис. саборе, по среди, а то је: Тешкоћа решавања и стицај разних прилика, који је донео собом, да нису могли учинити оно, што су обећали; нису могли, него су оставили својим наследницима, да то питање уреде.

И данас наследници њихови ступају пред вис. сабор и моле, да се вотирају потребна средства за богоштовни одео. Ја сам веома захвалан пресв. г. одељном предстојнику богоштовног одеа, што је мени и свим нама, који стојимо на овом становишту, олакшао одлуку за вотирање. Пресветли је наиме одељни предстојник изјавио, да је издао одлуку, да се у *догледном* времену саберу сви подаци, који требају за интерконфесионалне одношаје. Он је изјавио, да се том питању мора поклонити сва пажња, како се не би повредила ничија верска осетљивост.

Изјава та ма како да је кратка, ипак садржава оно, што је најглавније, да се може просудити о dostatности или недостатности њезиној. Истина пресв. г. престојник није казао извесни термин,

до којега мисли, да би могао изнети пред вис. кућу основу за решење тога питања. Али он јамчи, да ће то бити у догледном времену и да се не ће одгодити у недогледну будућност.

Ја разумем смисао и оправданост тога питања. Не може се то тешко питање на једаред и преко колена решити. Али кад је ту озбиљна воља, да се то у догледном времену учини, то значи, да ће се ревно радити, док се не уради оно, што је потребно. Није пресв. г. престојник потанко изнео ни начела, која мисли применити у решавању тога питања, али из његових речи, у којима наглашава озбиљну пажњу, да се не повреди ничија верска осетљивост, налазим ја наговештен основни принцип, по којем пресветли госп. одељни престојник питању овом хоће да приступи, и по којем хоће он да га види решена.

Неповредити ничију верску осетљивост, то је ванредно значајан моменат, то је начело, које је нарочито у другој половини прошлога века задахњивало велике људе. При решењу верских питања треба бити јако опрезан. Велики угарски државник Фрања Деак рекао је, када је дошло пред угарски сабор питање при кодификацији грађанскога поступника (1868.), да ли да се црквени судови, конзисторија, бришу или да се оставе са извесним делокругом, на изјаве неких говорника, који су тражили да се бришу (чита): „*Sehol a vintaközásokba annyi óvatosságra nincs szükség, mint azon tárgyaknál, melyek közvetve vagy közvetlenül vallási ügyekkel vannak kapcsolatban*“.

Наиме, да није нигде потребно толико опрезности, као кад се таква питања решавају, која стоје у посредном или непосредном савезу са верским питањима. То је дакле добар темељ „не повредити ничије верске осетљивости“. Ну неповредити ничије верске осетљивости могуће је само тако, ако се донесу само такви интерконфесионални закони, који ће почивати на објективно најправилнијој, најчистијој основи: *равноправности*, другим речима, ко води рачуна

о свачијој верској осетљивости, тај мора стајати *на темељу верске равноправности*, јер само тако можемо свима да право учинимо и само кад је тако учињено, мора сваком право бити.

Није ово нова идеја, наглашена у изјави пресв. госп. престојника о верској осетљивости. Принцип верске равноправности наглашен је и у овом сабору већ пре 44 године, бар с погледом на верске заплете, који се чешће појављивали између католика и православних у овој земљи. Још године 1861. угледни тада народни заступник и родољуб Славољуб Врбанчић изнео је у овом сабору предлог, да се изрече, да је у обсегу тројелдне краљевине *православна црква у свему равноправна са римокатоличком*.

Ну баш за то, јер није у изјави пресв. госп. престојника дошло до израза нове какве идеје, и баш с тога, што је та идеја већ давна и са стране угледних Хрвата, и прекаљених католика у овом сабору истакнута, држим, да ће је пресв. госп. престојник тим лакше моћи реализовати. А како немам разлога посумњати у озбиљност изјаве пресв. госп. престојника, то верујем и надам се, да ће у догледном времену нестати ове скоро хаотичке неуређености, која влада у нашим интерконфесионалним одношајима, да ће у догледном времену бити избрисане неправде, које стотине тисућа грађана наше домовине тиште; и да ће место овога стања, наступити стање тачног законитог реда, основаног на темељу потпуне верске равноправности. Тим ће пресв. госп. одељни престојник себи подићи споменик *aere perennius*.

А када потом у изјаву пресв. госп. престојника морам веровати и том се надати, онда ми је и дужност, да у пуном поверењу гласам и за онај део предложенога прорачуна, који се односи на његов делокруг“.

Како је наступило већ крајње време, да се једном уреде законом верски одношаји у Хрватској и Славонији, и да влада испуни своје обећање, ког од 1890. проучава; то је „Српски клуб“ народних посланика на загребачком сабору, изаслао

своја два члана г. г. Васу Ђурђевића и др. Гигу Авакумовића да ступе у договор с владом ради уређења тога питања.

18. јануара одржао је „Српски клуб“ своју седницу у којој је дошао и високо-преосвећени г. епископ горњо-карловачки Михаило Грујић, који је изјавио; да он заступа Његову Светост и епископа пакрачког Мирона Николића, који због болести не могуше доћи у седницу.

У истој је седници г. епископ Михаило прочитао спремљену преставку, у којој је наведено све шта источно-православна црква трпи због неуређених верских одношаја.

Г. др. Авакумовић је реферисао клубу, да је преузвишени г. Бан изјавио, да држи да због замршених политичних одношаја у Буда-пешти, није подесно време, да се до уређења њиховог, претреса у загребачком сабору питање о верским одношајима.

Услед овога је клуб закључио, да се причека до изјаве владине у сабору о томе питању, те да по томе заузме положај, а на предлог је г. Васе Ђурђевића изјављено у записнику захвалност г. епископу Михаилу, што се одазвао позиву клубовом.

У седници је саборској од 24. јануара (6. фебруара) оделни предстојник за богостовје и наставу пресветли г. *Левин ил. Чаврак* дао ову изјаву: „Земаљска ће влада као и до сада, тако и у напредак неговати најбоље односе према свима за конито признатим вероисповестима. А да такви непомућени односи постојати могу и међу појединим вероисповестима, које су како смо то опетовано чули и у овој високој кући, а изнели су то и г. г. народни посланици наша браћа Срби, жалибоже пречесто помућени с несређених вероисповедних односа — прикупила је влада све потребне податке, те ће што пре само могуће то питање законитим путем уређењу привети“.

Са овом се изјавом задовољио „Српски клуб“, те је 30. јануара закључио, да ће причекати до јесени, а подједно је умолио г. г. Васу Ђурђевића и др. Гигу Авакумовића, да високу владу известе о жељи клуба, т. ј. да клуб буде заступљен у анкети ако се узбуде сазивала анкета ради уређења верских одношаја.

Ми држимо, да би и високопреосвећени г. епископ Михаило требао да буде позват у исту анкету, и да у опште без суделовања нашег епископата не би требало никакo у том тугаљивом и важном питању ишта сабору подносити.

Крајње је време, да се једном уреде верски одношаји у Хрватској и Славонији.

Овамо од 1890. године редовно је влада позивана, да се законом уреде верски одношаји, и увек се одговарало, да се купе нужни подаци.

Ако није било довољно време од 14 година за уређење тога питања; не ће бити ви од сто година.

Чланови српског клуба не треба да се даду и на даље задовољити са обећањем, него нека настоје да се једном и то питање законом уреди.

У противном случају, нек не чекају прве изборе, и нек не мисле, да ће их наш народ и на даље бирати.

Од познате нам верске трпељивости пресветлог г. Чаврака, ми се надамо, да ће он своје обећање и испунити, чиме ће себи вечити спомен и захвалности стећи код Србаља православне вере.

Правила за калуђере.

Приопштио:

Д. Р.

(Наставак.)

IX.

Стеван је Станковић као администратор митрополије, издао фрушкогорским настојатељима 21. Јануара 1837. овај повив и опомелу.

Случајно убо обаче достојерно донесено Нам јест, јако њеци настојателне фрушкогорских монастареј многаја непотребнаја творјат, јакоже или на удручение братства прочаго, или на уцропашчение монастирскаго имјенија, и соблази християанов клоњатсја, или имже окајанаја суета и порочное житие јавним бивајут. Гдјекои бо, ихже имена за ниње молчанием преходим, рједко кромје недјели и праздника в церков ходјат, а јегда приходјат, не набљудајут благопристојности и монаху својственаго благоговјенија, но трајушчу богослуженију кричат, даже и оболченаго дјакона со

www.амвона: низгоњајут, или нехотјашче дойти на третие звонооглашение в церков, зачатија божественоеј службе пред народом недозвољајут, но на конец, ашче пријти отьуд в церков нехощут, или немогут средством служителя своего служашчему свјашченику, да начнут службу возвјешчајут; — сједјашче между лицами пола женскаго, јегда чредниј свјашченик или параклисијарх времја взати от них приходит — и во одрје лежашче, благослов за служение утрени рукоцјелованием подавајут. — Јегда куду на страну отходјат, кључи горници својих и сьедници и прч. служительу својему или кухарици остављајут, тако, да от сих воли по том зависит јеже госту чашу вина или што ино подати — неимущче толико повјеренија во намјестницје, заклетих старцјех и прочих. — Јест же и такових, иже нарочитија и аки собственија доми во перьAVORJE имут, походяјущче ја часто прохладденија ради, а братију прочују таковое что дерзновшју абие в прятвор закъчајут. — Јако о приходјех гдјекоих монастыреј ниже самиј намјесник счетоводитель сиј, что либо вједает, много же меньше прочита братија; њеци от них во карти играјущче множество новец монастырских расточајут, сродним својим и ближним без вејакаго обозрјенија имјение монастырское раскошно раздавајут, љеси монастырска нешчадно опустошајут; — с братијеју в трапезе не јадјат, но простјејшаја злоготованија јастија, и худое вино и ракију им подавајут, — дијурни ограничајут на 80 и 70 фор. годјашчье, дополњајущче тија тако зовомоју кутијеју братскоју, — ко болним сушчим братиам љекарја незовут, ниже подвоз дајут до него хотјашчим отити; — монастыр не јако общче добро, но собственое взирајут, братију во чем согрјешившју нехощут духом кротости и по постояшчим правилом монастырским исправљати, но абие о отселении их во иниј монастыр вејаческиј трудјатеја и неуспино дјелајут; — братију поноеними имени називајут, вмјесто жеже честију њих болшими творити и проч.

Веја сија и сим подобнаја јаже Нам донесена сут, и ихже имјано исчисљати весма би долго било, за сеј крат судихом честностјем и преподобијам вашим пред очеса ставити, да постидјатеја и посрамјатеја они, ихже что сих касајетеја, налагајущче строго Архиепистокоју Нашеју властију, да имущче пред очеси објет

во постривје даниј, от вејех ихже ради обтужени бивае, конечно престати, на молитву и правило церковное со подобателним приљежанием и болшеју охотоју приходити, со братијама челољечески и братски поступати, имјением монастырским по правилом часто доволно правити, чина и званија своего точно и вјерно держатисја и житием своим Христијаном на созидание а не на разорение служити, братству же примјером вејакаго добраго дјела присно бивати вједасте.

Уповаем же тако, что честности и преподобија ваша благому сему и отеческому настављенију, но и вкуцје и долженственому налогу Нашему точно внемљущче житије и поведение ваше во будущее тако управљати и проводитьи будете, јако би порицајущчим и жаљујущчимсја на вас ко тому уже повода ко далшими у самага всевисочајшаго мјеста тужбетворенијам же и жалованијам — јаже би негоднаја сљедства имјети могла — не подали.

А да би все сие во присној памјати јакоже ниње сушчих настојотелеј, тако будущчих остало, то повелјеваем сеј Налог Наш во обичниј окружных писаниј протокол ввести.

Прочое одајущче вејех вас покрову и милости всемогущаго Бога со благонаклоностију и усердием Архиепистокоским пребиваем.

Честностем и преподобијам вашим во Карловце 21. Јануар 1837.

бладохотњејши и благожељатељњејши
Стефан Станковић с. р.

У циркуларном су протоколу ман. В. Ремете исечени два листа, на којима је ова опомена морала бити написана. У оповском нема је такође.

У беочинском је испод ње написано: „Аз монастырја сего настојатељ прочет премногаја во циркуларје сем изношенаја изступленија, јаже њекими монастыронастојателем безимјано восписујутеја, зјело соблазнихеја ими; а тјем смјело отвјетсвују, и взискајущчеј потребје, пред свјетом доказати могу, јако вејех сих неаристојностеј и аз конечно чѡжд јесм, а при моем настојателствје, ни подчиненој ми братији сија восписатисја не могут.

Убо ашче при коих Настојателех таково что бист, то подобаше онија имена открити, а не вообщче веја во једину категорију положити.

Дионисие Чупић с. р.
игумен.

X.

1. Марта 1837. издао је као администратор митрополије карловачке Стеван Станковић следеће упуство на настојатеље и братство манастирско.

Ашче гдје благочинију и благоустројству бити надобно, то оное с праведностију во храмје Господних, и во обителех свјатих искати надобно. Сам бо Апостол велит, „всјем по чину бивати“. И воистину: ничто тако не красит церков Божију, ниже созидает правовјернија јакоже свјашчени тјех служителие, јегда они тшчателно и вјерно Господеви свому работајушче и служашче в цјелом свом како внутренем, тако и вњешнем поведеним, прјами чин, духовнику својственују скромност, и надлежашчују благопристойност набљудајут и вообшче во всем образ свакаго добра дјела на себје указивајут.

По чему разумјети можно, кољ вопреки оскорбљаетсја и печалитсја сердце предпоставленаго Старјејшини, јегда себје подручних в подвизјех добрих ослабљевајушчих, чина же, званија и објета своего точно и вјерно не держашчихсја, да и овогда разврашчајушчихсја, и на горшаја преуспјевајушчих, видит. Тјашко убо и скорбно није нам бивает решчи и исповјести, что скорб таковаја чувствителному благочинију же и благоустројству навикшему сердцу Нашему причинена јест, и причинаетсја строптивим поведеним и заблужденим њеких Иноков и Братиј во общезитиим тамошних православлија нашего манастиреј живущих, ихже и исправљати, и на пут истини приводити нужда Нам належит. Принесено бо Нам јест ко крајнему огорченију же и негодованију Нашему от разних и многих стран, что мнози от общезителеј тамошних, рекше Јоромонаси, Диакони и Монаси таковим пороком предалисја, и таковаја иступленија же и преступленија творити покушајутсја, јаже честному и преподобному чину монашескому и објетом, при пострижении наложеним, противљаетсја, и свјатост их јавно нарушајут. Сице њеци не усумњевшесја обљенитисја во оних, јаже Божија сут, или весма рједко, или не во утреное времја, но поздњеје в церков на Богослужение приходјат, Литургију Божественују, пјение, чтение и правило церковное, јако једину от главњејших должностиј своих тако небољенно, спјешно и

небрежливо отправљајут, да приходјашчим во манастири на благоговјение Христианом на разорение и соблази паче, нежелу на созидание служат, а болше крат пјети и читати в церкви и не хошчут, но неискусних учеников манастирских и искушеников, о коих наученим ни маљејшаго старанија не употребљајут, тое творити с разними угроженіјами принуђајут, сами между тјем во пјевницах сједјашче и дремјашче, или, јеже горше јест, друг со другом разглаголствујушче и кошчунствујушче; — иниј, забивше послушанија објет, Настојатељу, јако Старјејшини и Началнику свому, не токмо повиноватисја, и јему достојнују чест и почитание отдавати нехошчут, но јешче входи и исходи набљудајушче пјати јего пред сраними опорочајут, уважение јего пред младшими во манастирје и жителми перьAVORСКИМИ, ихже многажди на дјела предосудителнаја манастирју подстрекајут, умалити тшчатсја, увјешчанија же и изобличенија јего, ради исправленија неустројств их употребленаја, огњуд не терпјат, но таја јединствење угнетением и гонением своим почятајут, и того ради, преступивше предјели смиренија и пристойности, во сеору ступајут; друзи паки о дјелех икономии манастирскија тако мало пекутсја, да паче в кљетех своих праздни сједјети или спати нестидјатсја, ниже надзиралија ради на оное или оное дјело изити хошчут, а своим им оброком, не взирајушче на обстојателства времење и дому, в коем живут, точњејше и изобилно даваемим бити желајут, и на маљејши ушчерб, всем им сотворени, горко и со оклеветанием Настојатеља своего жалуютсја, аки би били не Братија и Сочленови јединаго и тогожде святаго дому, но срани и наемници не сохранилија и умноженија блага и имјенија общаго, но расточенија и упропашченија ради во общезитиим призвани; далше без вједомости и дозволеніја Настојатеља своего не токмо днем, но и ношчију из манастирја исходјашче, ово по перьAVORJE, овоже по окрестним мјестом, нарочно же љесом вооружени скитајутсја, и тамо разнаја бездјелија на опорочение чина своего творјат; с подозрителними лицами женскаго полу сообрашчајутсја, а њеци и до того безстидија придоша, да сицеваја лица болше днеј во кљети своеј сокровена держати покушасја; вином и иними крјепкими питијама до помраченија ума упијајутсја, вином же тако

исполнени в ссори, в непристојнаја прјенија, овогдаже и самаја биенија с перъворци, монастирскими служителми, да и междусобье вступати дерзајут; — во отсутствию наипаче Настојателеј в трапезах безчинствујут, празнословјат, и пред младшими дјела једин другога исчисляјут и порицајут. Ученики монастирскија злиши своими примјори разврашчајут; между собою љубов братскују ненабљудајут; јегдаже им маџејшее неугодие случитсја, абие разнија, многажди ложнија и измишленија причини приводјашче, в сеј или ониј монастир премјеститисја ишчут, и о том прошенија своја власти подносјат и проч. А всја сија и сим подобнаја уступленија же и безаконија тако мерска и окајана суг, да скорјејшаго истребленија и уврачеванија требујут.

Сего ради јакоже Вам, сушчим монастиржителем и старјејшинам свјатих обителеј тамошних, под 21. Јануариа т. љ. подобное наставление и увјешчение благое како и самих себе в будущее во оних, в нихже и у колико повиних и неисправних бити в совјести чувствуете, исправити, и с благом и имјением монастирским располагати, јакоже и с подручним вам братством во всјех отношенијах мудро и благопристојно поступати имјеее подахом; тако ниџе и желаем и хошчем, и строжајше налагаем, да подручни јеромоваси, дијакони и монаси, и вообщче вси во общчжитии сушчи, отвергшесја всјех безчиниј же и безакониј, стыд и срам чину монашескому причинајущих, впред в церков Божију во уреченое время неџеностно и приљежно приходити, Божественују литургију чино и благоговјејно служити, пјение же и чтение и правило церковное по уставу, и тако совершати вједјат, како би оно на прославление Бога, ползу же и совидание слышашчих служило; да Настојателем своим пристојнују чест и почитание отдајут, им безропотно повинујутсја и во дјелех монастирских охотно спомошчествујут; да имущче пред очеси оное, јако убогаја пишча и одјејание монахом приличествует, оброки своими доводни будут, от излишестваже и раскошности огребатисја, и во всем подобајущују умјереност хранити потщатсја; да со состојанием своим доволни будут, и ашче кја неугодности им, или от Настојателеј, или от Братии случитсја, тија терпјеливо сносјат, и добрим своим поведением отвратити старајутсја, а не во пресе-

лении из јединаго во други монастир спасенија ишчут, увјерени сушче, что ми премјещение из јединаго монастирја в други, по каждаго произволенију и предложенију легко дозволити не будем; јакоже желаем, да оное присно во казн и наказание премјенчаемому вмењаегсја; словом да от всјех горјепомјанутих пороков и безакониј, против објетов их јавно војујущих, и на чин монашески великое порицание наводјашчих, ошавајутсја, не скитајущесја, ниже в ссори и биенија вступајущче, да би тако вмјесто "сих в свјатих обителех, и между всјеми вами, јако житељами их, добродјетели процвјели, и погубленаја свјатост жетија монашествујущих в прежнее состојание в отраду и утјешение Наше и јединовјерних наших воспоставиласја.

А јест ли би кто от подручних чесностем и преподобијам вашим Братии и далше негли противнаја сему налогу Нашему дјелати обрјелсја, и житие свое исправити не хотја, упомянутаја преступленија творити покусилсја; то таковаго во первых во Соборје братском изобличити, по том соразмјерно иступленијам своим и по правилу монашеским казнити и сие во протокол Соборних закључений вписати, на конец, ашче не исправитсја, Нам и Архиепископскому Консистоориуму здјешнему, објавити имјеее, да би отсјуду достојни по дјелом своим казни подвержен бити могл.

Прочее, да би налог сеј до вједјенија всего Братства монастирсекаго пришел, настојашчим повелеваем, да честности и преподобија Вана тојже в протокол окружных писаний ввести, и в соборје Братском публиковать не пропустите. — — — — —

(Свршиће се.)

Начела социјалистичког морала.

Предмет: *Смисао и циљ социјализма.*

Да упознамо прави смисао и циљ социјалистичког учења, то морамо обратити најњу на ово троје:

1. Постапак социјалистичког учења. Сувремени социјализам има извор у филозофским и политичким учењима XVIII. и XIX. века.

2. Однос социјализма према хришћанству. Љубав према човечанству — главно морално начело социјализма, у односу к хришћанској љубави према ближњем.

3. Морални елементи социјализма по свом карактеру. Социјализам по својој задаћи и посљедицама.

Задаћа цркве Христове, да васпостави савршени морал у човечанству, долази у сукоб осим личних страсти и порока, са закоренењем формама колективног зла, које делује као зло домаће.

То зло домаће манифестује се у неморалном одношају међу разним социјалним класама. Поглед на међусобно понашање данашњих радничких социјалиста са представницима буржоазије показује нам, да се осим аномалија личне воље, ваља борити и с влашћу антагонизма сврх личног, колективног, и да питање социјално-економско има особити значај за морално сазнање.

Мишљење „да је социјално питање велика проблема нашег времена“ овладало је свуда, па и у сфери богослов. наука.

Сувремени се мислиоци старају, да пронађу начин, како би се зло које постоји у данашњем нашем животу отклонило. У тој тежњи прибегавају они разним, често и врло неморалним средствима. Са низом врло неморалних појава сретаме се у новије доба, особито од времена реформације, кад су религ. борбе заталасале зап. део Хришћ. света, те као природну посљедицу повукле за собом и порициње значаја постојећег моралног закона у свету.

Т. зв. „просветитељи“, који су водили борбу против религије, приближујући се либералном правцу, знали су се сложити „у име неког вишег начела“ с конзервативним, шта више и реакционарним партијама, чије негирање, да има над њима чега већег и вишег, доведе до уништења морала, који свој извор у религији има.

Мисао, да место религиозног морала уведу морал филозофски т. ј. да се моралне теме реше једино на основу човечјег разума, исказиваху особито људи из последњих векова, па шта видимо од тога? Данас се Спиноцина Етика учи само у историји филозофије, а тако исто и покушаји других учењака у том правцу немају никакве моћи на општи морал. Покушаваху особито протестантски научењаци, да се уведу

„морал просвете“ место хришћ. морала, јер се мислило да ће просвета моћи испунити ону празнину, која би настала, кад би се одбацила религија, да ће се са интелектуалним напретком дићи и морал у људи. Но и тај просветли морал није ништа друго, до опет онај филозофски, а туче га у главу искуство, да не мора просвета ићи упоредо са моралом, већ да је „напредак наука и уметности на уштрб морала“, што нам и истораја сведочи да умно образовање и опадање морала иду упоредо, а да напредак наука, уметности и вештина подржавају и помажу квареж морала, јер — говори даље Русо — и стари Рим био је моралнији од новог, а Шпарта од Атине.

А с чиме се сретаме у вишим, образованијим круговима у добу просвећености?

Просвећеност XVIII. века сматрана је и култивирана као привилегија и монопол виших сталежа. Отмени су се сталежи надметали по салонима, које бољи јунак у неверовању, ко има више оштроумља у исмевању религије, али су се брижљиво старали да и народ не удари у ту пријатну забаву. За народ је било то забрављено. А да би се то стање тако одржало, виши су се сталежи према народу вазда претварали, да су религиозни, одлазили су у цркву, али су међутим док се народ Богу молио, читали какав ласциван роман. Па и саме су се владе старале, да се нико не усуди о том народу што прословити. Сва су се средства употребљавала да се ово ван извесних виших кругова у народ не шири. Нека отмена франц. херцегинја у својим мемоарима даје ушутства, како отмени сталежи треба да су спољашње религиозни, како треба да држе све цркв. обичаје, да народу добар пример показују. А неки франц. кнежевић рече: „Простом народу треба оставити Бога, јер ће иначе изгубити поштовање према земаљском божанству, што свакако јесмо и морамо остати.“ Слично томе изражавао се и крунисани филозоф Фридрих II. Пруски, па и филозофска царица Катарина II. Руска. И књижевници тога доба су слично томе исповедали. Они нису писали за народ већ за отмене. Енглески слободоумњак Болинброк вели изрично: „Религија је брњица за су-

рове људе, те стога је врло корисна за државне и полицијске цели“¹. Волтер се ради својих безбожних дела извињавао тим, што су списи његови намењени „отменом свету“, а не „фукари, простом пуку“.

Ова опрезност је била узалудна, јер је ова наука мало по мало и у сам народ продрла, те су и њене посљедице биле неминовне. Народ видева да отмени сталежи руше престо небеском Богу, лати се посла, те и он поруши престоле земаљским боговима.

У наше доба још је већа опасност, која се од оне XVIII. века у том разликује, што се данас ова просвећеност популаризује и шири међу светом и поставља главним циљем народне образованости. Слику овога доба пружа нам Хубер у својој брошири речима: „Не само да се са катедара¹ и у знавственим делима у име логике и ексактног истраживања проповеда атеизам, него се чак и по народу путује и лако схватљивим начином објашњује штетност теизма и религије. Безбројни су списи и новине и разноврсни начини, којима се та тема разлаже. Модерне новелисте и књижевници, испомажу се дугим дијалозима из Шопенхауера и Дарвина, да би скрили роман, који по пропису мора изнети три свеске“.

Није тешко запазити у овим погледима прикривене тежње једностраног социјализма и нихилизма, који увиштава сав постојећи поредак и на његово место поставља само гб, неостворљив поредак идеални. Под утицајем сувремених погледа, сувременога духа мисли и правца рада, овако мишљење данас наилази на велики одзив, али и по-

ред тога што се зна, да је социјализму нашег доба додељен велики задатак, мало је сувремених мислиоца, који се старају да пронађу прави пут и средства, како би се отклонила препрека и отворио пут човечанскоме прогресу.

Они су високо истакли заставу љубави према човечанству, а неправедне разлике између љубави према човечанству или хуманитета нашег доба од Хришћ. љубави према ближњем, уједно су одрекли љубав према Богу — извору љубави, те тиме при крају крајева одвели и одрицању ближњих — к човекомрству, јер хришћ. љубав к ближњем нераздељена је од љубави према Богу, што није само признавање Бога — вера у њега, већ само живо саосећање и зближење целог бића душе човечје до сличности са бићем божјим — суштом љубављу.

Чему води љубав према ближњем без љубави према Богу, казује нам француска револуција, чија је девиза „la liberté, l'égalité et la fraternité“ порекла јеванђеоског, али зато, што су револуционари лишени ове принципе њихове божанске сушности и спустили их на степен обичних правних појмова, они су у резултату постали девизом терора.

Од времена прве франц. револуције јављају се покушаји довести у склад непрекидана и неодређена учења социјалистичка у правилне системе. Овај њихов покушај за неко време претрпио је потпун пораз, све до год. 1871. кад су се улицама Париза догодиле кржаве сцене, које су опомињале на 1-ву франц. револуцију, од кад се готово по свима европским државама појави силно социјалистичко агитовање, чије мрачне замисли имају и сувремене вође социјалних партија са својим безбожним, неморалним и антидруштвеним погледима. Ови, да би учинили своју револуциону проповед што примамљивијом распростирући је данас под именом љубави према човечанству, заогрћу је именом хришћ. човекољубља, управљеног побољшању стања нижих и сиромашнијих класа народних и уопште ка уздигнућу народног благостања. Но пита се, кад би вође данашњих социјалних партија у истину имали у виду

¹ Мило би нам било, кад би преко овога ћутке могли прећи, те кад не би ово и код нас применити могли. Не би испунили своју дужност, кад се не би овде зауставили. Још су нам у живој успомени радови оне двојице младих наставника на нашим средњим вероисповедним школама — у Н. Саду и Пакрацу. Данас нас изненађује писање у 24. броју „Н. Србобрана“ друга нашег Милана Грчића, проф. канд., некад слуш. богословије. У поменутом листу написао је он чланак, у ком говори о потреби гимнастике у школи, „јер за бога наши ђаци иду вечито у цркву и моле се богу, ...“ „она (гимнастика) треба потиснути којекакве догматике, литургије... те постати наше „Вјерују“, јер телесно и душ. здравље народа значи и његову будућност, а она се богме не осигурава постом, молитвом и кајањем...“ Овоме држимо не треба коментара.

чисту љубав према човечанству, коју Хришћ. Етика проповеда, зашто они онда не би стали под заставу хришћанства, па се у служби ошћем добру не би сјединили с црквом? Али врло их је мало, који су расположени према цркви и религији. У Бакуниновом програму социј. друштва први §. гласи: „Друштво ово изјављује, да је атеистичко; оно жели, да се укине бого-служење, да се вера замени науком, а правда Божја људском правдом“. Социјално демократски недељни лист: *Fürther Wochenblatt* пише: „Социјализам је чедо атеизма и увод у велики атеистички културни период“. Лист „*Volksstaat*“ („Народна држава“) иде још даље, те вели „да ће се са последњим теистом и последњи роб ослободити, и да будућност мора припадати атеистама, јер се само у атеизму може наћи спас човечанству, које је за безумље продало своја ваљана права“.

Виљем Блос, који је написао историју франц. комуне, и коју кује у звезде, вели о вођама комунистичким „да то нису били само атеисте, него и материјалисте т. ј. да су своје мисли управљали на свет, што га видеше пред очима, а нису се бринули за „други“ имагинарни свет, који су оставили анђелима и врашцима“. Други опет истичу, да буде стомак Бог будућем баш стога блаженом човеку.

Истина има и неких, који се старају да даду хришћ. вид своме учењу, и проповеди своје ките речима св. писма. Светитеље и учитеље хришћ. цркве представљају као револуционаре. За њих је Христос први револуционар, Ап. Павле — агитатор, Јов. Крститељ — комуниста, а св. Вел. Три Јерарха — социјалисте. Но то они чине тако што им је тим начином zgodније привући себи и обманути простодушни народ, а не зато, да би у самој ствари искрено саосећали Хришћанству. Из Хришћанства пуног љубави би желели да створе злобно учење које руши, не мири, него подиже људе једног против другог.

Мисли своје ослањају на Јеванђеље, које проповеда браство, опћу једнакост и љубав међу људима. Не увиђајући никакве разлике између хришћ. учења и својих

погледа, они говоре да Хришћ. и не би било то што је, кад не би проповедало ова начела, — љубав, браство и једнакост међу људима — што у истину чини.

Кад упоредимо ова мишљења с Јеванђељем опазимо, да се они нису без узрока позвали на то, пошто Хришћ. заиста учи тако. Оно је најпре огласило опће братство, љубав и једнакост, као начела социјалног живота. Оно је најпре позвало све људе у заједницу „где нема ни роба, ни господара, где нема ни мушког пола ни женског, где је све једно и у свему Христос“.

Али и поред тога, што се зна, да је социјализму нашег доба додељен велики задатак, задатак онај ради чега је Христос цркву своју основао, ипак не може се зближити дух социјализма са духом Хришћанства.

Натуралиста Уалас умесно напомиње „да истинито достојанство човечанства лежи у томе, што је оно способно за хармонију, што у развићу своме не мења своје физичке особине, но усавршава дух“.

А Хришћанство то и хоће. Оно не мења физичке особине но усавршава дух. Оно није позвано да руши, него да преображава. Следећи моћној речи Исусовој: „Бог не посла сина својега у свет да суди, него да се свет спасе крозањ“, Хришћанство је вршило своју мисију преображавајући и у оним народима, који су били под најсуровијим обликом државне управе.

Оно се дотицало грубости срца, радило на преображавајући разума, али никад није ни мислило на то, да наруши јасну заповест свога Спаситеља „Воздадите Кесарева Кесареви и Божија Богови“.

Да је хришћ. позвано да руши облике државне управе и социјални поредак, као што то неки тумаче, ми не би у историји хришћ. видели онако много примера службења млађих старијима и себи равнима, не би видели како се Хришћани Богу моле за своје гонитеље — римске царе.

Да је Хришћ. био позив сувремених соц. и ком., његова историја не би нам износила ништа друго, до низ револуција, низ борби с државама и владама

И тако Хришћ. се не бори против

државе и друштва, већ се стара, да преобрази, усаврши дух народа у држави, дух чланова људског друштва.

Хришћ. заиста врши извешан социјални задатак, ради чега многи идентификују соц. и Хришћ., но оно нити је било нити ће икада бити друкчији социјализам, него што је соц. морални, који допушта реформе и преображаје, а осуђује револуције. Оно ће и даље продужити своју борбу за природну једнакост људи. Оно ће се вазда старати за остварење познатог начела: „воздадите всѣмъ должнаа. (Рим. XIII. 7.)

Хришћ. преображава народе али не за тако јединство, гдје ће се сви људи спојити у једно друштво и државу политичку; јер царство, које оно проповеда, није царство овога света, него духа.

Хришћ. је позвано, да уведе све народе у једну исту државу међусобне љубави, у царство мира, гдје нема ни првог, ни последњег, већег ни мањег, „гдје су сви једно и у свему Христос“.

Оно је сила, која безусловно социјализира, јер жели да преобрази све човечанство у једно велико друштво љубави. Но преображајем оно не изглађује индивидуалне разлике, него их само развија и усавршава у јединство љубави.

Па какво је њихово учење по свом карактеру и посљедицама? При расцепу са религијом, за основ свог учења узимају сам груби материјализам, и тим човека упоређује са животињом, која и нема никаквих других сврха, осим насладе у животу. Једина потпуно разумна и најморалнија тежња човека — по њихову учењу — јесте што пријатније поживити.

Земаљско благостање, наслада животом, срећа — сачињавају циљ човекову. Човек има право да буде срећан, но друштву му не да, да се користи тим правом. Основ друштву је породични живот, а породичном животу брак.

Ослањајући се на овакове шпекулације, мисао ослободити се брачних веза и добити потпуну слободу у погледу задовољавања телесних инстинката — под социјалистичким режимом захватила је велике димензије. — Брак може имати за основу само љубав, поштовање и узајамну симпа-

тију; мираз не игра никакву улогу, пошто је постигнута економска једнакост међу људима, а деца, и без родитеља и напуштена биће храњена и васпитана као и сва други. За ступање у брак не тражи се више ничије овлаштење, за раскидање везе довољна је одлучно исказана жеља једнога супружника. Жена имајући иста права као и човек, поред тога обезбеђена у животним потребама, није више изложена бојазни да ће је, напуштену, као што данас бива с девојкама — матерама, друштво одбацити и осудити на беду и пороке. На децу више никакав срам неће пасти због порекла њиховог, јер ванбрачна рођења не могу тада ни постојати.

Огњан Мангуловић.

(Свршиће се.)

П р а в и л а

Вићентија Јовановића митрополита за семинаристе.

Д. Р.

Митрополит Вићентије Јовановић за време свога митрополисања (1731—1737.), не само да је издао правила за свештенике, за калуђере, него је 1736. издао правила и за семинаристе, који су се учили у карловачким школама.

Где је и на ком је месту био поминути семинар, не зна се.

Из истих правила види се, да је инспектор у семинару био ђакон Петар Рајковић. А исти је Петар Рајковић онај исти Петар Рајковић учитељ и ђакон, који је био први учитељ потоњем архимандриту Јовану Рајићу, који га узведе кад му беше 11 година за свога помоћника, ил' као што рече Рајић „у службу“, у којој проведе пуних 7 година.

Иста правила гласе:

Регули како подобает нити и хотјашчим бити в Семинарии.

Всјакому извјестно јест јако в собраниах, а наипаче младих људеј тјажко јест убјегсти грјеха многословија и прекословија, от чего всја прочаја злаја, јаки от источника гордини происходјат; но јакоже свјати Апостол Јаков глаголет:

„ашче кто мнитсја вјерен бити во вас, и необуздает јазика своего, но лстит сердце свое, сего суетна јест вјера,“ что и свјати Апостол Павел на многих мјестјех потврђдает, глагоља: „Тајат обичај благи, бесједи или растљених чело-вјеков умом, и лишених истини, отступај от такoвих: Сија воспоминај засвидјетелствуја пред Господем, не слово пријетисја. ни на кујуже потребу, на разорение слишашчих, буих и ненаказаних стјазаниих отрицајсја, вједи јако раждајут свари, рабу же Господу неподобает сваритисја.“

Тјемже сего да не будет в семинарии Г. Архиепископа и Митрополита, обшчаго всјех отца и благодјетельа, постављаецја над всјими живушчими, или јешче жити хотјашчими в Семинарии карловачкој, инспектор честни диакон *Петар Рајковић*, иже должен будет имјети попечение, надзирателство же и труд, да би ученици посљедствујущих пунктах в Семинарии жителствовали.

1.

Вејакаго дне рано јегда зазвоњат пер-ви крат в школу, вси да соберутсја в једину собу, и да једин прочитает молитви утренија и молебни канон пресвјатија Богородици, а други вси от мала даже до великога со вниманием чино да стојат и разсудително слушајут; во вечер такожде абие јегда востанут от трапези, да прочитајут молитви на сон грјадущим.

2.

В недјељу и в праздники великија да будут вси в церкви, на утрени, литургии и бдениах, и котори сунт свјешченосци и диаconi, ти по прежднему урежде-нију да урјаждајутсја и служат, и то је Г. Инспектор должен јешче в вечер на-знаменовати и наредбу у себе держати, ашче же кто би прекословил не имјеја извиновенија ни јединаго, силен јест Г. Инспектор семинариста ашче мал јест наказати орудием обично в шкоље упо-ребљаемим, ашче же велик будет, или њест житель Семинаријски, но други каки ученик, а не хотјел би облепчихсја, или диакон служити, то таковаго своему ма-

гистру первјеје да огласит, из которија школи будет, а потом Г. Префекту.

3.

Авлију Семинаријску и сосуди чисто да держит, такожде халини, чижми, ко-шули, и прочаја их одјејанија чисто и на своих мјестјех да содержатсја.

4.

Хљоб, дрва, свјешчи и излишества, да би неимјели, и всуе негорјели би, но всјак би приљежал своему ученију.

5.

Ашче би услышал Г. Инспектор, кои би једин другому псовал мајку, или сра-мотнаја глаголал, или пјевал, абие за перви крат малому лозоју три пљаги да даст, а великому камжиеју, не смотрја на лице, ашче би кто он бил, ибо всјак честни должен своју чест хранити, а то уже њест честен когда другаго безчестит; јегда же и втори крат услышит что, кто би вишереченија пункти преслушал, то шест пљаг да примет; јегдаже јешче не пришеди во чувство, или ожесточилсја, и третиј крат дерзнет псовати мајку, то уже пјати надесјат пљаг да даст; а (чего Боже недажд) ашче би кто дерзнул вјеру псовати, или закон, или душу, то за перви крат абие пјатнадесјат пљаг, а за втори тридесјат да примет, а за тре-ти нам да објавит.

6.

Карти и прочија игри безчинија, кли-чи, пјесни, не точију да би в Семина-рич не бивали, но ниже би глас их сли-шалсја тамо, ашче же би кто безсовјест-ник дерзнул тајно сие творити, таковаго силен јест Инспектор аки непочтенаго обручати тако, что би слова знатна била на ладвијах.

7.

Други ученици без дјела да би в Се-минарију не приходили, безсједованија ради, но ашче кто би имјел кое дјело до коего, то честно би пришел, и здјелав свое дјело, абие да исходит.

8.

Вејак семинарист из келие своеја изи-ти хотјашч, должен первјеје обзнанити Г. Инспектору, причину куди, и дља

чего изходит. Ашче же јему самому слу-
читеја камо појти, да објавит братијам
старшим, и вмјесто себе да поставит кого
от старших и да почитајут јего аки са-
маго надзиратеља.

9.

Ашче пјенија црковнаго кто кого
хотјел би обучити невозбрањаетеја, но
други пјесни богомерски или кошчун-
ства под великим боем запрешчајутеја.

Сија веја пункти и прочија иже к
домовному строенију надлежат, Г. Ин-
спектор Петр Рајковић тако должен хра-
нити јако свое око: ашче кто противни
сему, или јему Г. Инспектору будет, тај
сам на себе увидит, јегда за преслу-
шание казн воспримет.

Дато в Резиденции нашој Карловач-
кој 1736. Мјесјаца Ноемвриа 4.

М. П. Викентиј Јоановић с. р.

О конкубинатима.

— Драг. Драгојевић —

Господ наш Исус Христос положио
је тајном брака темељ и цркви и држави.

Женидбом се плоди човечанство у
ошће; из женидбе се рађају цркви верни
сивови, а држави честити грађани.

Црква и држава оснивају се непо-
средно на породицама, конзеквентно на
женидби: јер шта је црква него скуп
свих хришћанских породица, да се осигу-
ра и усаврши вечно спасење. А шта
је држава, него скуп породица, којима
је сврха развитак и усавршење времени-
тог благостања. Морал у породицама,
женидбом установљени, потпомаже јавни
морал у цркви и држави, а знамо из
искуства, да чим не стане морала са до-
маћег огњишта, не стаје га и у јавном
животу.

Света наша источно православна цр-
ква сматра брак као *тајну*, у којој се пре-
ко свештеника изреченим благословом
посвећује *сиоразум* између два лица раз-
нога спола и узајамно *обећање*, да ће за-
једнички делити и добро и зло до краја
живота.

Црква дакле у браку гледа такав чин,
у коме се стичу у свој пуноћи верска

и правна страна. Сваки други брак, —
ако се „браком“ може назвати црквом
не благословено заједничко живљење два-
ју по spolu разних лица — црква не
може нити сме трпити.

А и држава, јер се оснива на морал-
ним темељима, не може дозволити неза-
конито живљење својих поданика, те су
стога обоје — и црква и држава — у
својим законима, наредбама и рескрип-
тима гледали, ако и не сасвим да иско-
рене, а оно бар да ограничи тако нелепо
живљење својих припадника.

Пошто број невенчаних бива у по-
следње време и код српског народа све
то већи; пошто су свештеници, као буд-
ни чувари морала у народу свом дужни
потпомагати морал, а неморал сузбијати:
то ћемо у овом чланку изнети неколике
наредбе како црквене тако и државне,
које би послужиле свештеницима, који
нису познати са наредбама, који се тичу
тога питања, као упута за сузбијање
тих дивљих бракова.

I.

Наредбе државне.

У „Помоћнику за јавну управу“, у ком
је г. Миливоје Вежић сакупио збирку нај-
важнијих закона и наредба, има на стр.
198. под 13. ово:

„1.) Конкубинати се трпити не смеју
с обзиром на јавну ђудоредност, пак се
у сваком случају, где таква пријављена
буде, дотичним особама *писмена одлука*
издати има, да се до опредељеног им
рока, *развију* и не живе скупа све дотле,
док нису можда у законити брак ступи-
ли. Непокорели се дотичне особе одлучи
кр. поджупаније, поступаће ова проти
њима казнено по §§. 7. и 11. цес. на-
редбе од 20. травња 1854. г.“

„Особе, које под овај прекршај спада-
ју, а које у месту подржаваного конку-
бината нису надлежне, могу се по окол-
ностима из тога места и отправити и за-
бранити им повратак за одмерено време;
ако би се ипак вратиле пре, него опре-
дељено време истече, имају се предати
кот. суду за казнени поступак по §. 324.
казн. закона.“

2.) Наредба цес. кр. главног заповедништва у Загребу као бивше крајишке земаљске управне области, од 25. травња године 1878. број 6504. одеда за унутарње послове, гледе запречивања конкубината,¹ гласи:

„Сењски бискупски ординаријат пријавио је, да су случајеви незаконитих брачних заједница врло учестали и да се такви незаконити одношаји често пута на очиглед месне области склапају уз свечаности попут свадба (пирова).

Услед тога примећује се следеће:

Ако се не догоди чин забрањен казним законом, могу политичке области поступати по наредби од 16. рујна 1873. бр. 8121. Ако буде забрана, да се такви одношаји не смеју склопити, презрета, или ако не буде послушана редарствена заповед, да се дотични имају венчати, имају се и они казнити, који су саветом и чином помогли, да је такав изванбрачни савез настао.

Уз развргнуће прилежнихштва, може се такођер одредити, да се дотични кривци изгнају из места, где су заједно живили, ако им онде није завичај, и то по опћинском закону, јер им мањка непорочност живљења. Повратком изгнане такве особе може настати прекршај §. 324. опћег казненог закона.

Но тиме, што нежењене особе разнога пола заједно живе, не мора вазда настати нећудоредни, опћу саблазан побуђујући одношај. Зато ваља у сваком случају по посебним околностима пресудити, да ли има доста разлога, који су подобни понукати област, да поступа у сврху, да одношај развргне. На то треба нарочито пазити онда, кад има већ незаконске деце, која би могла штетовати растављањем родитеља.

Опћински началници и месни поглавари дужни су запречивати, да конкубинати не настају, и у случају свечаног склапања таквих незаконитих свеа одмах поступати, главне кривце као и остало друштво позвати, да се разиђу, и ствар области ради поведења истраге јавити“.

¹ Ова наредба вреди као норматив и данас за подручје бивше хрватско-славонске војне крајине.

3.) Нормативна решитба кр. хрв. слав. далм. земаљске владе, одеда за унутарње послове од 23. коловоза год. 1899. бр. 4782. гледе запречивања конкубината (дивљих бракова) одређује следеће:

„Ради конкубината ваља да управне, односно редарствене области поступају само онда, ако доиста постоји нећудоредни, јавну саблазан проузрокујући одношај између особа, које нису брак склопиле.

Такав одношај не састоји се увек већ у томе, што нежењене особе разнога пола заједно живе. Стога ваља у сваком поједином случају према особитим околностима пресудити: да ли има разлога, да области из јавних обзира у сврху развргнућа таква одношаја поступају, а особито ако има већ незаконите деце, која би могла штетовати растављањем родитеља.

Докле год је такав одношај само ствар ужега сукромнога живота, нема повода, да области поступају, но чим буде област установила, да тај одношај побуђује јавну саблазан или угрожује јавну ћудоредност, писмено ће одлуком дотичне особе позвати, да се у опредељеном року разиђу односно венчају, па ако се томе не покоре, имају се против њих употребити сходна ексекуционална средства и одредити казна у смислу §. 7. и 11. цес. наредбе од 20. травња 1854.; а ако је таквим одношајем угрожена јавна ћудоредност, може се против незавичајнику одредити отправак односно изгон по наредби ове кр. земаљске владе, одеда за унутарње послове од 22. коловоза 1898. бр. 17493.

Нема нарочитих законских прописа гледе поступка ради кокубината, па се стога ваља држати опћених начела, која извиру из опћених редарствених прописа, којима се јавна ћудоредност заштићује и која су садржана у овој упути“.²

4.) Ваља пучанство чешће упућивати

² Наредба под бр. 2. и 3. узете су из IV. књиге: „Приручник за политичку управу службу у краљевинама Хрватској и Славонији“ од г. Милана Смрекара, одсечног саветника.

У каквом правном стању се такови тобожњи супрузи и њихова деца налазе, те упозорити, да овакове прилежнице и њихова деца по смислу наредбе држав. ратн. минист. од 5. ожујка 1868. бр. 569. пр. (окруж. глав. зап. од 20. ожујка 1868. бр. 153. преде.) никаква права на задружни иметак свога прилежника односно незаконског оца немају, и да се на њих код задружних деоба нема обзир узимати. (Глав. зап. у Загребу 1. вељаче 1880. бр. 1346. г. 1879. одј. богошт.)³

5.) *Rescriptum*⁴ ddo 15/1 4. 1878. Nr. 410.

Das General-Commando hat zwar Verfügungen getroffen, dass den seit der Einführung des Wehrgesetzes im Militärgrenzgebiete eingerissenen Concubinaten Einhalt gethan werde, da sich aber trotzdem derartige Fälle in neuester Zeit wiederholen, erachtet das General-Commando für nöthig, die diesfalls ergangenen Weisungen zu republicizieren und die unterstehenden politischen Behörden wegen der strengsten Durchführung derselben zu beauftragen.

Um aber den erwünschten Zweck sicher zu erreichen, wäre es unbedingt nöthig, dass seitens der Seelsorger von der Kanzel aus so wie auch bei jeder sich ergebenden passenden Gelegenheit belehrend auf die Bevölkerung eingewirkt werde, dass sie sich eines derartigen ungesetzlichen und in jeder Beziehung verwerflichen Zusammenlebens enthalte.

Das hochwürdige Ordinariat wird dienstlich ersucht in dieser Beziehung den Pfarrämtern entsprechende Weisungen gefälligst ertheilen zu wollen.

Philippovich m. p.

Feldzeugmeister.

Ово су у главном државне наредбе гледо конкубината, но ко би хтео више знати нека потражи опис кр. хрв. зем. владе од 31. листопада 1875. бр. 17591. на бившу поджупанију у Сиску; од 9. просинца 1875. г. бр. 23440. на бившу поджупанију у Пакрацу; и од 3. сечња 1880. бр. 8196. на бившу поджупанију

³ Под 4. узето из Вежићева „Помоћника за јавну управу“ стр. 199.

⁴ Рескрипт под 5. узет је из II. књ. Турчићева „Збирке црквених и државних закона и наредба“ стр. 403.

у Руми. Затим нека потражи владину наредбу од 1./II. 1880. бр. 1346. одјел за богошт.; од 15./II. и 20./VI. 1875. г. бр. 79. односно 7725. одјел за богоштов.; од 25./IV. 1878. бр. 6504. одј. за унут. послове, као и од 16./IX. 1873. бр. 8121. одјел за унутарње послове.

II.

Наредбе црквених власти.

Црквене власти наше у свима нашим епархијама пратиле су такођер будним оком ширење конкубината, те су с времена на време издавале упуства и наредбе подручном свештенству, како би се што успешније уз сарадњу претпостављених власти могло борити против тог гадног, црквом неблагословеног заједничког живљења.

Нисмо у стању, а и потребе није набрајати овде сва та упуства и наређења гледо конкубината, него ћемо навести неколике тек примера ради.

1.) К. 81. ex 1884. у Ср. Карловци.

Од неког времена учестали су гласови о све то већем ширењу конкубината међу вернима. Да би се злу томе, које морал у темељу поткопава и од кога ужасне последице теку не само по поједине обитељи, но и по читаво друштво грађанско, путем и начином својим предјел положио, — нужно је претходно извесне и поближе податке о том прибавити и имати. С тога ће те Пречасност Ваша, наложити подручном Вам свештенству, да оно по приложеном обрасцу „Исказ“ сврху ових у дотичној парохији живећих у конкубинату лица верно устројити за 1883. г. без сваког одлагања не пренести, како би, Пречасност Ваша, на темељу получених таквих партикуларних исказа генерални саставити, и конзисторијуму до конца текућег месеца поднети могли, имајући и у напредак исто тако такве исказе парохијалног свештенства сваког полгодија овамо приносити у горе означену сврху.

У Карловци 1. (13.) фебр. 1884.

Герман с. р.

патријарх.

И с к а з
сврху лица живећих у конкубинату у парохији Н. у протопрезвитерату Н.

Жупанија II, за год.	
Текући број	Примедба
Име и презиме у конкубинату живићих	Јесу ли с каквим успехом ко-раци од стране надлежног дучепопечитеља чињени
Место пребивања	Имају ли поро-да из конкубина-та?
Живел у конкубинату за живота вако-нитог супруга или супруге?	Од кога времена

2) *К. 155. ех 1890. Ср. Карловци.*

Благоговјејњеши Г. Протопрезвитер!

Пошто се из поднешених овамо годишњих исказа о лицима у конкубинату живећих увидело, да се конкубинати све то више множе и шире; и пошто се даље конзисторија ова из појединих случајева уверила о томе, да често сами свештеници ступање у брак спречавају одбијајући поједина лица од венчања због тога, што не знају молитве — то, за избећи још горе последице такова поступка и за умалити број у конкубинату живећих лица, не пропустите, благоговјејство Ваше, парохијско свештенство протопрезвитерата Вашег обавестити и упутити, да, као што је с једне стране дужност његова, старати се и настојати, да лица у брак ступајућа знају прописане молитве, тако да с друге стране

незнање не може бити препомом законитог брака за лица у конкубинату живећа.

Из седнице архид. конзист. у Карловцима 26. јуна (8. јула) 1890. држане

Георгије с. р.
патријарх.

3.) *Бр. 205. Е. К. 70. ех 1892. у Плашком.*

Пречасни господине!

Како овамо долазе извештаји са више страна, број *дивљих бракова* у нашем народу, не опада већ на против мјестимце још расте.

Осим других узрока, биће у много случајева конкубинатима крива индоленција, немар неког свештеника, који мирно гледа, како му се *дивљи бракови* у парохији множе, јер познато нам је, да годинама без икакве и пријаве и казни живе у конкубинату многи момци, који су давно већ задовољили својој војничкој дужности; па чак и стари удовци и удовице којих вјенчању баш никакве ни духовне ни политичке препоне на путу не стоје.

Па још даље. Конзисторији су познати неки случајеви, гдје је конкубинат трајао по неколико година из *циглога* и јединога узрока тога, што дотични младожења због сиромаштво, или другог кога узрока, није могао или хтио дати свештенику оно, што је свештеник по позитивном или обичајном праву мислио, да може од њега захтијевати за вјенчање.

С тога се свештенству најозбиљније препоручује, да сваком приликом одвраћа народ од богомрских *дивљих бракова*; па гдје се његова ријеч не буде слушала, да у смислу досадањих *наредаба* и политичку област на обрану јавног морала, у помоћ призове.

О чему не пропустите извјестити подручно Вам свештенство ради знања му.

Из сједнице Епарх. Конзист. држине у Плашком 6. фебруара 1892. г.

4.) *Бр. Е. К. 37. ех 1897.*

Пречасни госп. протопрезвитар!

Ради тачније контроле, како који свештеник извршује овдјешњу *наредбу бр. Е. К. 70. ех 1892.* о *затирању конкуби*

WWW.UNILIB.RS

ната у парохији, допуњује се цитирана наредба из 1892. године тијем, што се одређује, да сваки водитељ парох. звања, има од сад исказ свију конкубината кроз сједницу црквеног одбора свога проводити, па редовно о 1. јулију и 1. децембру сваке године тај исказ достављати надлежном окр. проти. Кроз црквени одбор зато, да одборници свештеника упозоре на случај, који је он превидио или није можда знао. А окружним протама достављати зато, да се уставови једновременост, кад се сви конкубинати полит. областима пријавити имају ради прогона, па да се тако избјегне она неправедност и тегоба контроле, која је досад у том погледу владала.

Ово саопштите подручним Вам парох. звањима, и пазите, да се наредба ова тачно врши.

Из сједнице епарх. конзист. држане у Плашком 6. фебр. 1897. г.

* * *

Пошто у многим парохијама има људи и од „уплива“, који живе у конкубинату; то ће бити многим свештеницима тешко ударити на таквог делију, да га од конкубине његове растави. Али свештеник мора имати моралне храбрости, да изађе и да каже истину, па ма се радње и смешним учинио, и ма га радње и гонили.

Д о п и с и.

— Грабовци, 1. фебруара. Дана 25. јануара о. г. обављено освећење храма нашега, који је свестрано оправљен, молван, и новим иконостасом украшен. Том приликом ишао је наш госп. парох Вељков са председником Богољубом Станојевићем у Карловце, и замолио благослов Његове Светости ради освећења. Његова Светост рекла је да сâм парох наш освети, но наш госп. парох замолио је Његову Светост да овласти о. Сергија Попића игумана Раваничка, да он освети, како би тај акт што свечанији био и Његова је Светост одобрила.

У очи дана освећења дошао је пречастни госп. Сергије са својим ђаконом, дочекан са пуцњавом топовском и одео је код нашега госп. пароха. У вече служио је бденије где је доста народа

било. Сутра дан дођоше госп. свештеници позвати од нашега госп. пароха и то: госп. Светозар Марковић парох Огарски, госп. Антоније Апостоловић парох Кленачки, госп. Стеван Јовановић парох Товарнички и госп. Душан Поповић парох Обрешки, и много народа из места и околице да виде ту свечаност. Звона зазвонише у 9 сати, топови загрмеше, да се чак у Србији чуло, народ се силан слеже у цркву, да ни места није било, шта више беше њих неколицина из Србије. Прво почело је освећење око цркве, затим у унутарњости храма, те после тога отпоче се св. Литургија. Началствовао је пречастни госп. игуман са ђаконом и свештенством. Говор је држао прво госп. Антоније Апостоловића, при делењу поскурица пречаст. госп. игуман говорио је врло прекрасну беседу да је народ од радости сузе лио, између осталог беше најзначајније у беседи љубав међусобна и праштање нанесених увреда, јер данас увреде владају и свугде је неслога.

По свршеној литургији беше заједнички ручак у школи, на коме је осим присутних свештеника, још до 30 особа учествовало. При ручку наступише здравице: Пречастни госп. Сергије наздрави здравице Његовом Величанству и уз бурно клицање живио, одпева се царска химна, затим наздрави Његовој Светости, народ захори из свега грла: Живио Његова Светост много и дуго и одпева се: Тон деспот и т. д. и одма народ са својим парохом Вељковим замоли да се брзојавно поздрави Његова Светост и то се одма изврши. Народ изјави у брзојаву непоколебиву синовну оданост, а свештенство послушност љубећи св. десницу са живио много и дуго. Затим наздрави преч. госп. игуман Његовом Високопреосвештенству госп. Гаврилу Епископу вршачком као добротвору ове црквене општине, те одпојаше уз клицање многа љета: Тон деспота и т. д.

Сад устаде наш госп. парох Вељков те поздрави госп. о. Сергију са лепим и кратким говором, здравећи поново Његовој Светости да је у особи преч. госп. игумана, изаслао достојнога заменика да освећење храма обави и славу нашу увелича. Сви се подигоше те поздравихе како Његову Светост тако и госп. игумана Сергију и одпеваше на здравицу песму која достоји преч. госп. игуману.

Затим устаде преч. госп. игуман, те наздрави нашем госп. пароху Вељкову као ваљаном и на

далеко чувеном свештенику, кога издавна познаје, назначивши да више од 25 год. као свештеник служи, да је на црквену општину преко 100 јут. земљишта превео и да је његовим узимањем и припомоћи од петроварадинске имовне општине и од кр. земаљске владе добивене ради оправке цркве, и као што му је познато да је вређан незаслужено бивао од својих парохијана јер је редак свештеник као што је исти, нашто сви устадоше, и они који су га кад увредили те га громко поздравиле и зажелише му свако добро и срећу као своме пароху; даље наздрави преч. госп. игуман црквеној скупштини и одбору на челу са својим председником Станојевићем и наговести да савесно врше своје дужности и да буду свагда одани својим вишим претностављеним властима. Надаље наш госп. парох наздрави присутном свештенству, гостима и појединце свима присутнима, разуме се и онима који су га кад увредили и сви се лепо одазваше. И тако се заврши свечаност.

Сутра дан опет неколицина сакупише се и са пуцњавом топова и звонењем звона испратиле милога госта о. Сергију Попића.

За рад вечне успомене подигосмо мраморну плочу више женских врата испод грба патријаршескога са златним словима урезаним: кад је храм обновљен са новим иконостасом и имена Његова Величанства цара Франца Јосифа I, Његове Светости госп. Патријарха Георгија Бранковића, добротвора Епископа Гаврила Змејановића, господина пароха Вељкова и осталих, а доле опет име преч. госп. о. игумана Сергија Попића, који је храм осветио. Све ово да је тако испало лепо и торжествено имамо захвалити општељубљеном и надалеко чувеном нашем госп. пароху Вељку Вељковом.

Не могу да прећутим да су наше мало местанце које у шуми и покрај Саве лежи посетили садашњи наши великодостојници госп. Епископ Гаврило, госп. Епископ Митрофан, госп. Епископ Лукијан, високопречастна Господа Архимандрит Дошен, госп. Архимандрит Бранковић пречастна госп. Игумани и још више њих, и свагда је наш госп. парох приредио леп дочек који је одговарао високопоштованим нашим гостима, да су се иста господа са највећим задовољством враћала, имајући свагда ово наше мало место у успомени.

Те с тога радујемо се да такога честитог и ваљаног пароха имамо, који је наше село упо-

знао са многима, нашу цркву обезбедио, јер је црквено земљиште, ма да имаде овде једна трећина Немаца, на црквену општину превео, те смо не само ми, но и они који се доцније настајују код нас, слободни од плаћања парохијала.

Извештај

о седници епарх. конзисторије бачке у Новом Саду држане 25. јануара (7. фебр.) 1905. под председништвом Његова Високопреосвештенства Господина Епископа *Митрофана*.

Записник прошле пленарне седнице и седнице турнуса оверен. — Узета на знање извина члана дра. Јована Монојловића. — Публикована дозвола вис. Министарства богочасти и јав. наставе о исправци погрешног убележења једног у протоколу крштених парох. звању у Сомбору. — Публикован циркулар истог гледе предмета простих од поштарине. — Публикован отпис истог о стављању у течај конгруе за I. половину 1905. год. 4-ци свештеника. — Публикован отпис истог јерејима Велимиру Грегоровићу пароху у Кањижи и јереју Миливоју Сивачком у Сентомашу, да су својој дужности као резервни војн. свештеници удовољили. — Публиковано је седам коначних бракоразводних пресуда. — Извештен је Жарко Злоколица привр. адм. у Станишићу, да му је стављена у течај половина припомоћи из јерарх. фонда, коју ужива парох у допуну плате. — Узет на знање отпис Његова Високопреосвештенства о одликаним свештеницима. — Упућен је под претњом обложња фискалном акцијом јер. Е. С. у Т. да тачно врши катехетске дужности у тамошњим држ. основним школама. — Узето на знање президијално расположење, како да центр. Стат. Звање у Бпешти убира потребне податке од подручних парох. звања. — Упућен је цркв. одбор у С. да тужбу против окр. пртра. прецизира. — Уток Љ. Купусаревића против решења оностраног, да се при збирању наплате за изводе из матица само они сматрају страним парохијанима, који у иностраној цркв. општини живе, спроведен је преч. МЦСавету. — Узет на знање извештај бележников о президијално спроведеним молбама јереја Божидара Поповића и дра. Стевана Момировића за добијање места окр. пртра. у Араду темешварској конзисторији. — Узето на знање президијално расположење, да јереј Тривун Влашић има катехизирати у гимназији до опорављења јереја Милоша Прекајског, а дозвољено да истог оболелог јереја у другим школама у тој дужности замени учитељ Пилић. — Порезна књижица и табак за плаћање еквивалента на парохију у Лалићу уступљен адм. одбору. — Затражена је дозвола за исправку у матицама крштених храма у Товаришеву. — Известиле се парох. звање у Моду, да се имају

опојати и сахранити само крштена па и она, на којима је кратко крштење извршено; само знаменована деца пак не. — Упућена је цркв. опћина у Бач Фелдварцу, да објасни уток Стев. Гарића због издања цркв. стола. — Уток јер. Исидора Лудајића из Суботице против овдашњег решења, да има делити са Тим. Димитријевићем све столарне приходе, спроведен преч. МЦСавету. — Молбе неколико свештеника спровешће се вис. влади ради получења припомоћи с препоруком. — Одбијена молба Јов. Влашкалића и др. и нападнути закључак цркв. одбора у Ст. Сивцу о почасним столовима потврђен. — Тужба цркв. опћине у Пивница против пароха уступљена туженом на изјашњење, уједно је упућена иста, да конкретним наводима докаже, да је парох толико стар, да је за служење неспособан. — Стављена *ad acta* другосепена, судска пресуда у тужбовном предмету против пароха у Ст. К. пошто је исти парох због у пресуди наведеног преступа већ кажњен. — Молба свешт. удове Љубице Стефановић из Каћа спроведена Саб. Одбору, ради получења припомоћи. — Три призива јереја спроведена МЦСавету са сходним објашњењем. — На основу мњења конз. фишкала обустављен је поступак против јереја Тимотија Димитријевића због брошуре коју је издао, пошто нису автономна тела нападнута него поједини чланови. — Донесене су четир пресуде гласеће на развод брака. — Решено још неколико предмета мање важности.

ЛИСТАК.

Вести.

Седнице автономних власти. Архид. Шк. одбор држи седницу дана 17./П. (2./Ш.) о. г. у 10 сати пре подне; Архид. админ. одбор држи седницу дана 21./П. (6./Ш.) о. г. у 10. сати пре подне, а Архид. конзисторија држи своју редовну седницу 22. фебр. (7. марта) 1905. г. пре подне у 10 часова.

Богословско књижевно друштво „Слога“ прославило је на св. Вел. Три Јерарха уз учествовање својих наставника и многобројних гостију, своје крено име на најсвечанији начин.

После св. литургије освећена је свечарска водница, а за тим је проф. Никола Ђурић са домаћинском-председником Огњаном Мангуловићем пререзао свечарски колач.

После подне приредила је „Слога“ за своје госте свечани концерт са врло лепим и бираним програмом од 12 тачака, који се је састојао из црквених и најбољих словинских, — српских, руских и словеначких — песама, из свирања на гласовиру, декламације и говора.

Све тачке програма су лепе и прецизно извађане, те су се неке и понављати морале. Композиције песама су врло тешке биле, али су ипак најтачније извађане.

Покрај свега овога чули смо и леп говор Огњана Мангуловића „О начелима социјалистичког морала“. Избор и обрада је по захтевима садашњих прилика наших. Да је био краћи, не би згорег било.

Можемо рећи, да је цео програм удовољио укусу и захтевима српског грађанства карловачког.

Своје крено име је прославила „Слога“ као што то св. црква прописује, као што је то Србину својствено, као што су то богословској омладини нашој налагали: осећај, свест и понос српски и као што то доликује њезину позиву, интелигенцији и достојанству.

Што се пак тиче пажње према богословској омладини, који су овом приликом многобројни одлични гости указали, одајемо признање и похвалу са жељом, да се та пажња негује у свима заслуженим правцима, кориснима угледу и потребнима доброј вољи наше богословске омладине. — ић

Привредни рад и српска штампа. Улазећи у нову, 1905. годину, биљежимо са радошћу, да су нам и минуле године готово сви српски листови били од велике помоћи, јер су са много љубави пратили српски привредни покрет, доносили о њему чланке и расправе, обавјештавали су стално и загријавали српске читаоце за опћу народну ствар. Нарочито помињемо ове српске новине:

„Нови Србобран“ и „Српско Коло“ (Загреб), „Трговачке Новине“, „Застава“, „Браник“, „Школски Одјек“, „Наше Доба“ и „Женски Свет“ (Нови Сад), „Dubrovnik“ (Дубровник), „Српски Глас“ (Задар), „Цариградски Гласник“ (Цариград), „Глас Црногорца“ (Цетиње), „Српски Вјесник“ (Мостар), „Србин“ (Госпић), „Грађанин“ (Панчево), „Родољуб“, и „Српска Везиља“, (Вршац), „Бранково Коло“, „Нови Васпитач“, „Српски Митрополијски Гласник“ и „Српски Сион“ (Ср. Карловци), „Босанска Вила“ и „Источник“ (Сарајево), „Српска Домаја (Брод), „Трговински Гласник“ (Биоград), „Добротвор“ (Митровица), „Омладински Гласник“ (Беч), „Народни Гласник“ (Вел. Кикинда), „Српски Пчелар“ (Рума), „Србин“ (Питсбург, Америка), „Слобода“ (Сан Франциско, Америка), „Српско Коло“ (Шубло, Америка), и т. д. Исто тако и календари српски: „Календар Матице Српске“ (Нови Сад), „Рад“ (Рума), „Србобран“ (Загреб), „Просвјета“ (Сарајево), „Српска Зора“ (Дубровник), „Велики Орао“ (Нови Сад) и т. д., посвећује стално и све више бриге упућивању

народа на рад и привреду, једном ријечју: сва свјесна и права српска штампа тумачи све успјешније, да ни нама Србима нема спаса у очекивању туђе милости, него у сложном, истрајном и смишљеном раду.

Ми срдечно благодаримо и овдје цијелој српској штампи на свесрдној помоћи, а она ће сигурно и у будуће савјетом, расправљањем, обавјештавањем и задобивањем читалаца радити у томе благотворном правцу.

А српска је публика дужна, да српске листове преглађује и чита, да српску књигу и просвјету помаже и унапређује — мјесто што се за скупе своје српске новце трује са много туђег ђубрета. Без вршења својих народних дужности, узалудно је сваком празно хвалисање и разметање, па и нама Србима.

Управа Привредника.

[Друштво Привредник моли све српске новине да ову белешку прештампају.]

Уредник: **Димитрије Руварац**, протојереј.

Послате књиге на приказ.

1.) *Тихомир Остоић: Српска књижевност од велике сеобе до Доситеја Обрадовића.* Карловци. 1905. Отштампано из „Бранкова Кола“ 12⁰ Цена К 1-60.

2.) Библиотека антиалкохолског удружења српских учитељских приправника сомборских „Снас“. Свеска прва *Рат алкохолизму.* Сомбор 1905. 16⁰ 48. Цена 20 потура.

3.) *V. Narodna zastava uјedinjenih Hrvata i Srba.* Izdavaatelji: Savcatsco i konavosko bratstvo. Dubrovnik 8⁰ 36.

4.) *Летопис* матице српске I. свеска за 1905. књ. 229.

5.) *Говор др. Лазе Секулџа* народног заступника 83. изборнога котара (Ср. Карловци) држан на Хрватском, славонском, далматинском земаљском сабору у Загребу дне 8. (21.) Јануара 1905. приликом расправе земаљскога прорачуна. Карловци 8⁰ 28.

6.) *Бачка Књижица.* Свеска I. *Др. Лаза Поповић Сексуална игијена.* Издање др. Лазе Поповића. Земун 1905. 16⁰ 52. Цена 1 Круна 1 Динар.

Књижевни огласи.

„На знање. Г. Исидор Стојчић, који је у год. 1904. издао мој „Учитељски календар“, јавно је без мога знања преко новина, да „Учитељски календар“ за год. 1905. не ће изаћи. То међутим не стоји, јер ће календар за год. 1905., као што се из изашлог

књижевног огласа види, изаћи, ове као и следећих година под мојим уредништвом и мојој наклади. Молим дакле свакога, да се у ствари календара обраћа само на мене. У Земуну 1. фебруара 1905. Богдан Ж. Ђурђевић учитељ.“

* * *

Господине! Уз сарадњу признатих научника, књижевника и уметника српских, од 25. фебруара ове год почињемо издавати лист у којем ће се, по могућности износити целокупан савремени живот српскога народа. На овај нас је корак побудило и сувише разлога. Пре свега, географски положај, верске прилике, а особито политичко стање српскога народа много су припомогли да се данас Срби узајамно не познају како би требало. Уз ово су наши поједини крајеви нетачно обавештени једни о другима, било због пристрасне критике неких српских листова, било због тенденциознога писања наших непријатеља. Најзад, мора се признати, да међу појединим Србима, с верских, политичких и других узроча, има и неоправдане искључивости. Стога ће овом листу бити поглавито задатак: да узајамно упознаје, да тачно обавештава и да негрителне искорењује. О предметима, о којима може бити различитих мишљења (личних, партиских, верских и обласних), настојававаћемо да се говори с равних страна и да се о њима чује свака мисао исказана хладно, објективно и без полемике.

Према овоме поглавитом задатку, лист ће доносити: новости из свих крајева српских, политичке и културне чланке и расправе о нашем народу, преводе и изводе туђих писаца о српском народу, путописе по српским земљама, животописе савремених и ранијих политичких и културних радника наших, дописе из појединих крајева српских, живот, обичаје и предања нашега народа, оцене, приказе и библиографију оних дела која говоре о српском народу. Забави је такође одређено место у нашем листу.

Надамо се да ћемо овај програм редовно изводити, а већ су нам за то обећали сарадњу и помоћ многи угледни, старији и млађи књижевни и научни радници наши, и то: др. Алек. Белић, др. Драг. Аранђеловић, Драг. Костић, Душан Симић, Жив. Дачић, Ђор. Ранојевић, Јанко Веселиновић, Јов. Ђаја, др. Јов. Цвијић, Љуб. Јовановић, Љуб. Стојановић, др. М. Влајинац, Мил. Костић, др. Мил. Марковић, Милан Ђ. Милићевић, Милан Ракић, Мих. Аврамовић, др. Мих. Вукчевић, др. Мих. Гавриловић, Мих. Марковић, Мих. Недељковић, Симо Матавуљ, др. Ст. Станојевић, Стеван Сремац и др.

Лист ће се звати „Српски Народ“ а излазиће

10. ил. 25. у сваком месецу на шеснаест повезаних страна. Лист ће по могућности доносити и по коју слику. Годшња ће цена листу бити за све крајеве српске 6 динара (крупна). Један ће број стајати 0:30, а за ђаке 0:25 динара.

Надамо се, господине, да ћете од своја воље прихватити ово наше предузеће и молимо Вас за допуштење да Вам унапред захвалимо.

У Београду, 1. фебруара 1905.

У име издавачкога одбора, професор Л. Зрнић уредник „Српскога Народа“.

Исправак. У чланку „*Мање слободе, више контроле*“ 2. бр. одмах после првог става, изотало је: А у §. 12. Ш. Прилогу рескрипту § 40. II.: „Протопрезвитеру морају се приликом његове визитације на захтев његов предложити на преглед напред поменути рачуни са дневницама и рачунским документима.“

Јавна захвала.

О прослави крсног имена нашег св. Три Јерарха даровали су добровољна прилога ови племенити приложници:

1.) *по 20 круна*: пречасни г. Никола Ђурић славски кум; 2.) *по 12 круна*: Њ. Високопреосвештенство г. епископ горњо-карловачки Михајло Грујић; 3.) *по 10 круна*: Њ. Високопреосвештенство г. епископ пакрачки Мирон Николић, Њ. Високопреосвештенство г. епископ темнишварски Др. Георгије Летвић, високопречасна г. г. Иларион Руварац, Иларион Зеремски, Димитрије Руварац, архиђакон Др. Јоаким Чушић, барон Јосиф Рајачић, гђа Дра Лазе Секулића; 4.) *по 6 круна*: високопреч. г. Вилхелм Бич; 5.) *по 5 круна*: г. г. проф. јером. Валеријан Прибићевић, Др. Милошевић, гђа Др. Ђ. Красијевића, гђа Љ. Симоновић, Савић, преч. г. Вељко Миросављевић [Нови Сад]; 6.) *по 4 круне*: гђца Бојана Жикић, Карловачка женска задруга, високопреч. г. Јован Живковић, проф. Владан Максимовић, Пера Стапковић, Петар Јовановић (Климент), гђа М. Гојковић, директор Радивоје Врховац; 7.) *по 3 круне*: г. г. Никола Севдић, гђца Јеца Милошевић, Стеван Јанковић, Петар Тошић, Момчиловић, Илија Добродолац, гђа Дра Мише Михајловића, преч. г. Г. Петровић, Л. Обреновић, Л. Микић, сестре Пантелић 8.) *по 2 круне*: г. г. Ј. Цврковић, Ј. Карасовић, Алекса Дамјановић, Емил Бармат, ђакон Методије Суботић, Душан Рончић [Б. Пешта], Фридрих, гђа Зорка Стајић, Лазић агент, проф. Св. Коларовић, гђа Софија Страсер, гђца Љ. Фик, гђца Хедвига Легатова, Душан Милић, гђа Ленка Лазић, Матејић, гђа Маширевић, проф. Г. Лазић, Св. Стојадиновић, сестре Станкове, гђа

К. Николића, сестре В. и М. Малетић, проф. Магарашевић, гђа Г. Јовића, Павле Миљшевић, гђа проф. Никковића, Ђ. Секулић трг., гђа Н. Севдића, Веселиновић, Ракић, преч. г. Ј. Јозић, Ј. Татомировић, К. Татомировић, Кир-Мита Наумовић, ђакон Г. Кривоац, Ђока Јовановић, гђа Зорка Поповића Пера Јовановић, гђа Јелена Ђукић, П. Лукач, гђа П. Геренчевић, гђца Цвета Живановић, Ђуро Лончар [Дрежнице], Трбовић бил. [Дрежнице], преч. г. Таталовић [Дрежнице]; 9.) *по 1 круну*: г. г. Ј. Грбић, Петар Боровац, С. Медаковић, гђа Зорка Огњановић, Ст. Илић, Ст. Георгијевић, Катица Поповић, гђа Војновић, Андрија Сувачаревић, гђа Вуцелић, гђа Павловић, Бранко Јовановић, М. Ковачевић, Веселиновић, Ана Берчац, удова Капамаџија, Н. Н. Момчиловић, Ђ. Брановачки, Шарановић, Плачковић, Мих. Павловић, гђца Приојачки, Ј. Краус, Грас, М. Квргић, Б. Николић [Буђановци], Радовић, Видаковић, М. Шајковић, Катица Лучић, гђца Дејановић, Ј. Меглер, гђца Ј. Малусевић, Ј. Томић нач. [Дрежнице], Михајло Таталовић [Дрежнице] Милош Головић [Дрежнице], Михајло Таталовић [Дрежнице]; 10.) *по 60 иотура*: г. Далић; 11.) *по 40 иотура*: Н. Н., Милена Павловић; 12.) *по 20 иотура*: г. Манојло Радојичић.

Свиња племенитим приложницима најтоплије захваљује

Богослов. књижев. друштво „Слога“,
у Карловцима, 22. фебруара 1905. г.

Милан Милованов
благајник.

Огњан Мангуловић
председник.

Књижевни огласи.

ЛИТУГИКА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА
САСТАВИО

ЂОКА МИЛИЋ, учитељ новосадски.

Друго умножено издање.

Ова је књига готова и може се добити у потписаној штампарији. Исту књигу одобрио је св. Архијерејски Синод, с тога молимо да се потручине шаљу на потписану штампарију. Цена је књизи 50 иотура. Књиџарима, школеким одборима и г. г. учитељима, дајемо уобичајени књиџарски попует.

Српска Манастирска Штампарија
у Ср. Карловцима.

АПОСТОЛИ

ПРЗНИЧНИ И НЕДЕЉНИ

УРЕДИО

Прота Василије Николајевић.

Цена 1 књ. брошираној К 1-50

„ 1 „ тврдо везаној „ 2—

„ 1 „ тврдо везаној у сафијану „ 2-50

Књига се може добити код Управе Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

Изашла је из штампе нова школска књига, под насловом:

ШКОЛСКА ДЕЦА

НА

СЛУЖБИ БОЖЈОЈ

УПУТСТВО

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ СРП. ОСНОВНИХ ШКОЛА

нако да у св. цркви на богослужењима суделују

Издање Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. — Цена је књизи 20 потура.

Како је нестало и последњег комада књиге „ВЕЛИКОГ ТИПИКА“, а с многих се страна данас тражи; то смо одпочели, да штампамо у другом поправљеном и умноженом издању Васе Николајевића, прете и пароха пришког

„ВЕЛИКИ ТИПИК“

и ако се није довољан број претплатника пријавио, да се штампарски трошкови подмирити могу, штампамо га.

С тога умољавамо и молимо пречасну г. г свештенике оба реда, учитеље, богослове и књижаре, да изволе похитати с претплатом, јер ће књига скоро бити готова.

Књига се штампа на финој артији, изнеће преко 27 штампаних табака, а стајаће као и прва 4 круне. Рок претплате продужујемо до свршетка Фебруара.

Претплату ваља слати Управи Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

У Карловцима 15. Јануара 1905.

Српска Манастирска Штампарија.

Нова књига:

ИЗВОД

ИЗ

СРПСКЕ ГРАМАТИКЕ

ЗА I. И II. ГИМНАЗИЈСКИ РАЗРЕД

САСТАВИО

ЈОВАН ЖИВАНОВИЋ

Изашла је из штампе. Цена је књизи 1 круна Школска књига је ова одавно понестала, и ђаци наши нису је имали, те се јако осећала потреба да се приреди ново издање што је и учињено. Г. автор није жалио труда, да ову књигу доцни и на ново преради, а српска манастирска штампарија изда.

ПРАВОСЛАВНА ЛИТУГИКА

ЗА УЧЕНИКЕ СРЕДЊИХ ШКОЛА

САСТАВИО

Александар Живановић.

Цена је књизи К 1-20 — Обраћамо пажњу г.г. православним катихетама на ову школ. књигу која је прописана као школски учебник на средњим школама.

Српска Манастирска Штампарија.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 100/К. в. 29. ех 1905.

4 2—2

СТЕЧАЈ

исписује се на парохију у Смољановцима, IV разреда а роком до укључиво 14/27. марта 1905.

Молитељи имају своје прописно обложене молбенице надлежним путем до горњег рока подписаној конзисторији поднијети.

Из сједнице прав. срп. епархијске конзисторије у Пакрацу, 25. јануара (7. фебруара) 1905. год. држане.

Предсједништво.

Бр. 29. ех 1905./к. в. 62.

бр. 6 1—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Марије Чипија из Крижа, а сада у Старој Градишци против супруга јој Ђуре Чипија родом из Коритне, општине Дубрава, сада непозната боравишта, позива се речени супруг Ђуро, да у року од три

www мјесеца рачунајући од првога уврштења едикта овог у новинама потписаној конзисторији или сам лично предстане или мјесто свога садањег боровишта пријави, јер ће се у противном случају бракоразводна парница и без њега окончати.

Из сједнице прав. срп. епархијске конзисторије у Пакрацу, 25. јануара (7. фебруара) 1905. г. држане.

Предсједништво.

Т 192 Пре/1905.

7 1—1

СТЕЧАЈ.

На ново системизирано место митроп. рачунарског вежбеника код закладе Саве Текелије у Карловцима, скопчано с годишњом платом од

1000 круна и станарином од 200 круна овим се стечај расписује.

Молитељи овог места имају доказати да су свршили средњу школу, положили испит зрелости, да су у српском и мађарском језику и писму потпуно вешти, и да су положили испит из државног рачунословја, или се обвежу, да ће овај испит за две године дана положити.

Рок стечаја истиче 20. марта 1905. по новоме календару. Молбе ваља поднети доле потписаном старатељству.

Карловци, 17. фебруара (1. марта) 1905.

Старатељство закладе
Саве Текелије
Карловци.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

ВИДРИНА
ЖИТНА КАВА
5кг. Пробајте!
поштом плаћено
4к. 50фил.
Узорак драговољно
шаљемо бадава.
СРПСКО ЦВЕЋЕ
за купце бадава.
кореспонденција српска.
Видрина Творница житне каве
ПРАГ VIII. (КРАЉ. ЧЕШКА.)

2—6, 5

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 пела тазака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филири од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно општински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 187. 1905